Richard Pynson

Richard Pynson

¶ Introductorium lingue latine.

¶ Nominatiuo singularis. primus. prima. primū. genitiuo primi. prime. primi. ⁊c. sicut bonus. Sic reliqua sequentia declinantur.

¶ Primus the fyrst. i. secūdus the seconde. ij. tercius the thyrde. iij. quartus. iiij. quintus. v. sextus. vi. septim⁹. vij. octau⁹. viij. nonus. ix. decim⁹. x. vndecimus xi. duodecim⁹. xij. tertiuldecim⁹. xiij. quartuldecim⁹ xiiij. quintuldecim⁹. xv. sextuldecim⁹. xvi. septimuldecim⁹. xvij. octauuldecim⁹. xviij. nonuldecim⁹. xix. Vigelimus. xx. vigelimulprim⁹. xxi. Trigesim⁹. xxx. Quadragesim⁹. xl. Quinquagesimus. l. Sexagesimus. lx. Septuagesim⁹. lxx. Octuagesim⁹. lxxx. Nonagesim⁹. xc. Centesimus. c. Ducentesim⁹. cc. Trecentesimus. ccc. Quadringentesim⁹. cccc. Quingentesimus. d. Sexcentesimus. vi. c. Septingentesimus vij. c. Octingentesim⁹. viij. c. Noningentesim⁹. ix. c. Millesim⁹. M. Nos sum⁹ in āno salutis millesimo quadringētesimo nonagesimo q̄nto. M. cccc. xcv.

¶ Vnus declinatur in fine pronominis.

¶ Duo declinaꝫ in pagia quadragesima nona. xlix inter discrepantia secunde declinationis.

¶ Tres sic declinaꝫ. Nominatiuo plu. hi et he tres et hec tria. horum et harum et horꝫ trium. his tribus. hos et has tres. vel tris. et hec tria. o tres. et o tria. ab his tribus. reliqua sequentia non declinantur vlqꝫ ad centum.

¶ Vnus one. duo tweyne. tres thre. quatuor foure. quinqꝫ. sex. septem. octo. nouem. decem. vndecim. duodecim. tredecim. quatuordecim. quindecim. sex⁊

deci.decē et septē.decē & octo.decē et nouē vl vndeui-
ginti.Viginti.vnus & viginti.duo et viginti.tres et
viginti.quattuor et viginti.quinq; et viginti.sex et
viginti.septem et viginti.octo et viginti.vel duo de
triginta.nouem et viginti.vel vnde triginta.Tri-
ginta &c̄.Quadraginta.Quinquaginta.Seragin-
ta.Septuaginta.Octaginta.Nonaginta.Centum
Centum et vnus.vel vnus supra centum. Ducenti
cēte.ta.Tricenti.Quadringenti.Quingenti.Sex-
centi.Septingenti Octingenti.Noningenti.Mille
¶Mille homines.mille hominum.hec duo milia.
horum duorum milium . his duobus milibus . &c̄.
Tria milia.Quatuor milia.et reliqua . Duo mi-
lia hominum.vel bis mille hominum.

¶Semel ones. bis twyes. ter thryes. quater foure
tymes.quinquies fyue tymes.sexies.septies.octies.
nonies. Decies.vndecies.duodecies.tredecies.quat-
tuordecies.quindecies.sexdecies.deciessepties.deciel-
octies.decielnonies . Vigeties.semel et vigeties.bis
et vigeties.ter et vigeties. &c̄. Trigeties.Quadra-
geties.Quinquageties.Serageties.Septuageties.
Octuageties.Nonageties. Pro quibus dicimus.vi-
cies.tricies.quadragies.quinquagies.sexagies.sep-
tuagies.octuagies.vel octagies.nonagies.Centies.
Ducenties. Trecenties. Quadringenties. Quin-
genties.Sexcenties. Septingenties. Octingenties.
Noningenties.Millies.

¶Epigramma Laij doctoris in medicinis ꝛc. Diatoris in grammaticam breuem ℣ ℍ discipuli.

¶O iuuenes/angla qui discitis indole digni.
¶Credite plus longis regula curta valet.
¶Non erit in longis/quod sit laudabile.normis.
¶Perdita sunt illis tempora vestra nimis.
¶Hanc legite.et post hanc discatis carmina vatū.
¶Querite doctorum scripta dilerta virum.

¶Bernardi Andree poeta laureati in grammaticum epitoma ℣ ℍ Carmen.

¶Grāmaticem breuibꝫ qui vis cōtingere normis.
¶Hec lege ℣ dogmata clara tui.
¶Prima rudimenta/et latie primordia lingue
¶Lucidius/breuius tradere nemo potest.
¶Hec igitur iuuenes teneri clarissima discant.
¶Hec preceptores dogmata pauca legant.

PArtes orationis quot sūt. Octo. nomen. pronomen. verbum. participium. prepositio. aduerbium. interiectio. et coniunctio.

¶De nomine.

NOmen quid est. Nomen est ea parsorationis cū casu. vel articulo declinata. qua res nominatur.

¶Quotuplex est nomen. Duplex. substantiuum. et adiectiuum.

¶Quod est nomen substantiuū. Quod plene per se significat. et declinaꝫ cū vno articulo. vt hec mula. vel cū duobz ad summū. vt hic. et hec conuiua.

¶Quotuplex est nomen substantiuū. Duplex proprium. et commune.

¶Quod est nomen propriū. Quod prima institutione vni soli cōuenit. vt Joannes. euenit tamen eodem nomine ꝓprio plura appellari. et ideo propria noīa pluralem numerum habere possunt. quotiens multitudo significaꝫ. vt multi sunt Joannes.

¶Quod est nomen commune. Quod multis naturaliter commune est. vt homo.

¶Quod est nomen adiectiuum. Quod plene per se nō significat. et declinatur vel cū casu. et tribus vocibus. vt ntō singularis Bonus. bona. bonum. vel cū tribus articulis. vt hic. et hec vtilis. et hoc vtile. hic. et hec. et hoc felix.

¶Nomini quot accidūt. Septem. casus. genus. numerus. declinatio. cōparatio. species. et figura.

¶Casus nominum quot sunt. Sex. nominatiuus.

genitiuus.datiuus.acculatiuus.vocatiuus.et ablatiuus.

¶ Genera nominū quot sunt. Septem. masculinū est quod declinat cū hic. femininū cū hec. neutrale cū hoc. cōmune cū hic. et hec. omne cū hic. et hec. et hoc. incertū cū hic. vel hec. epicenū est. quod sub eadem voce. et eodē articulo denotat animal vtriusq; sexus. vt hic passer. hec aquila.

¶ Numeri nominū quod sunt. Duo. singularis vt hic vir. pluralis vt hi viri.

¶ Articuli sūt hic. hec. hoc. cū suis obliqs. qui sic declinant. Ntō singularis hic this/hec this/hoc this/ gtō huiꝰ of this/dtō huic to this/actō hūc this/hanc this/hoc this/vtō caret. abtō ab hoc of this / or fro this/ab hac of this/or fro this/ab hoc of this/or fro this / ntō pluralis hi these/hee these/hec these / gtō horꝝ of these/harꝝ of these/horꝝ of these / datiuo his to these / acculatiuo hos these/has these/hec these/ vocatiuo caret/ablatiuo ab his of these/or fro these Prima vox horꝝ articulorꝝ in quolibet casu est masculina. vt hic. hunc. ab hoc. hi. horꝝ. hos. media vox est feminina. vt hec. hanc. hac. he. harꝝ. has. tertia vox est neutralis. vt hoc. hoc. ab hoc. hec. horꝝ. hec. vbi sola vna vox reperitur. ea est omnis generis. vt huius. huic. his. ab his. Sic de reliquis adiectiuis triū vocum.

¶ Declinationes nominum quot sunt. Quinq;.

¶ De prima declinatione.

PRima declinatio que est. Que habet genitiuum in e. vt huius poete.

¶ Hic poeta this poet / huius poete of this poet/huic poete to this poet/hūc poetam this poet/ o poeta o poet/ab hoc poeta of this poet/or fro this poet/hi poete these poetes/horum poetarū of these poetes/ his poetis to these poetes/ hos poetas these poetes/ o poete o poetes/ ab his poetis of these poetes/or fro these poetes.

¶ Hec mula this scyence. huiꝰ mule. huic mule. hāc mulam. o mula. hac mula in this scyence/with this scyence/thrugh this scyence/by this scyence/for this scyence/after this scyence/of this scyence/or fro this scyence/he mule. hay mulay. his mulis. has mulas o mule. ab his mulis.

¶ Hic. et hec conuiua this gest. huius conuiue. huic conuiue. hunc. et hanc conuiuā. o conuiua. ab hoc. et ab hac conuiua. hi. et he conuiue. horum. et harum conuiuay. his conuiuis. hos. et has conuiuas. o conuiue. ab his conuiuis. Sic hic. vel hec talpa. et his similia declinantur.

¶ De discrepantibus cuiuslibet declinationis postea dicemus.

¶ De secunda declinatione.

SEcunda declinatio que est. Que habet genitiuū in i. vt huius domini.

¶ Hic dominus this lorde/huius dñi. huic dño. hūc dñm. o dñe. ab hoc dño. hi dñi. hoy dñoy. his dñis. hos dños. o dñi. ab his dñis.

¶ Hic Filius. huius filii. o fili. Hic Virgilius. huius virgilij. o virgili. Hic Magister huius magistri. o magister. Hic Puer. huius pueri. o puer. in reliquis casibus declinantur sicut dominus.

¶ Hec Glycerium. huius glycerij. huic glycerio. hāc glycerium. o glycerium. ab hac glycerio. ab eo plurali non vtimur.

¶ Hoc Templum. huius templi. huic templo. hoc templum. o templum. ab hoc templo. Hec templa. horum templorum. his templis. hec templa. o templa. ab his templis.

¶ Noīatiuo sig. Bonus. bona. bonū. gtō boni. bone boni. dtō bono. bone. bono. actō bonū. bonā. bonū. vtō bone. bona. bonū. abtō bono. bona. bono. ntō plu. boni. bone. bona. gtō bonoꝝ. bonaꝝ. bonoꝝ. dtō bonis. actō bonos. bonas. bona. vtō boni. bone. bona. abtō bonis.

¶ De tertia declinatione.

Tertia declinatio que est. Que habet gtm̄ in is. vt huius patris.

¶ Hic Pater. huius patris. huic patri. hunc patrē. o pater. ab hoc patre. hi patris. hoꝝ patrū. his patribꝫ hos patres. o patres. ab his patribus. Sic hec Mater. nisi ꝙ ma producitur.

¶ Hoc Corpus. huius corporis. huic corpori. hoc corpus. o corpus. ab hoc corpore. hec corpora. horum corporum. his corporibus. hec corpora. o corpora. ab his corporibus.

¶ Hoc Monile. huiꝰ monilis. huic monili. hoc mo-

nile.o monile.ab hoc monili.hec monilia.hoꝝ mo/
nilium.his monilibus. hec monilia. o monilia.ab
his monilibus.Ab hoc rete.gaulape.presepe.in reli/
quis casibus sequuntur monile.

¶Hic.et hec.et hoc felix. huius felicis. huic felici.
hunc.et hanc felicem.et hoc felix. o felix. ab hoc.et
ab hac.et ab hoc felice. vel felici. hi. et he felices.et
hec felicia.hoꝝ.et haꝝ.et hoꝝ felicium. his felici/
bus.hos.et has felices.et hec felicia.o felices.et o fe
licia.ab his felicibus.

¶Hic.et hec.et hoc amans.huius amantis.horum
et harum.et horum amantium.vel amantum.hos.
et has amantes.vel amantis. in reliquis sicut fe/
lix.sic doceñs.et omnia participia presentis tempo/
ris flectuntur.

¶Hic.et hec doctior.et hoc doctius. huiꝰ doctioris. o
doctior et o doctius.hi.et he doctiores.et hec doctiora.
hoꝝ.et haꝝ.et hoꝝ doctiorꝝ. In reliquis variaꝫ sicut
felix.sic reliqua comparatiua declinanꝫ.

¶Hic.et hec Omnis.et hoc omne. huius omnis. o
omnis.et o omne.ab hoc.et ab hac.et ab hoc omni.
hos.et has omnes.vel ōnis.in reliquis sicut felix.

¶Hic Pedester.hec pedestris.et hoc pedestre. huius
pedestris.o pedester.o pedestris.et o pedestre. in re/
liquis sicut omnis. sic declinantur campester.siluest
ter.saluber.celeber.acer.celer.volucer.alacer sequel/
ter.palustter.que tria etiam aliter.vt hic.et hec ala/
cris.et hoc alacre. sequester. sequestra. sequestrum.
palustter tra trum.

¶ De quarta declinatione.

Quarta declinatio que est. Que habet genitiuum in us. vt huius vilus.

¶ Hic vilus. huiꝰ vilus. huic vilui. hūc vilum. o vilus. ab hoc vilu. hi vilus. horꝫ viluum. his vilibus. hos vilus. o vilus. ab his vilibus. sic hec manus. et cetera his similia.

¶ Hoc genu indeclinabile in singulari numero. vt huiꝰ genu. huic genu. hoc genu. o genu. ab hoc genu in plurali hec genua. horꝫ genuum. his genibus. hec genua. o genua. ab his genibus.

¶ De quinta declinatione.

Quinta declinatio q̄ est. Que habet nominatiuū in es. et gtiū i ei. vt hec species. huiꝰ speciei.

¶ Hec res. huiꝰ rei. huic rei. hanc rem. o res. ab hac re. he res. horꝫ rerum. his rebus. has res. o res. ab his rebus. sic declinant hec sex feminina. species. acies. facies. progenies. maneries. materies. sic hic meridies. hic. vel hec dies. quod in plurali est tantū masculini generis. vt hi dies. omnia alia huiꝰ declinationis feminini sunt generis. et raro habent genitiuū/datiuū. et ablatiuū pluralis.

¶ De gradibus comparationis.

Gradus cōparationis quot sūt. Tres. positiuus. comparatiuus. et superlatiuus.

¶ Positiuus quid est. Primus gradus. a quo reliqui gradus formant. Que dictiones comparant. Omnia adiectiua. quoꝝ significatio augeri. vel minui potest. vt doctus wyse. felix welatele.

¶Comparatiuus quid est. Medius gradus. qui ponit̃ pro suo positiuo. et aduerbio magis. vt doctior wyser. i. magis doctus.

¶Comparatiuus vnde formatur. A primo casu in i sui positiui. addendo or generi communi. et us neutrali. vt a gtō docti fit hic. et hec doctior. et hoc doctius. a dtō felici fit hic. et hec felicior. et hoc felicius.

¶Superlatiuus quid est. Vltimus. summus. vel supremus gradus. qui. quando regit gtiū. habet significationē aduerbij maxime. cū intellectu sui positiui vt doctissimus oim wysest of all. qñ p se profert sine gtō. ponit̃ pro valde. et suo positiuo. vt vir doctissimus. i. vir valde doctus. a very wyse man.

¶Superlatiuus vnde formatur. A primo casu in i sui positiui additis s. et simus. vt a genitiuo docti. doctissimus. a datiuo felici. felicissimus. Positiuus ꝛc vt in pagina .lvi.

¶Omnia nomina superlatiui gradus declinantur sicut bonus.

¶De discrepantibus (hoc est de illis. que aliter formant̃. quā preceptio docet) postea dicemus.

¶Species nominū quot sūt. Due. primitiua. vt roma. vrbs. deriuatiua. vt romanus. vrbanus.

¶Figure nominū quot sunt. Tres. simplex vt animus. compolita vt magnanimus. decompolita vt magnanimitas.

¶De pronomine.

PRonomen quid est. Partis orationis cū casu. vel articulo declinata. que p nōie ponitur.

¶ Pronomini quot accidũt. Septem. species. calus. genus. numerus. persona. figura. declinatio.
¶ Species pronominũ quot sunt. Due. primitiua vt ego. deriuatiua vt meus.
¶ Calus pronominũ quot sunt. Sex. sicut nominũ. Quot pronomina habent vocatiuum. Quattuor. tu. meus. noster. et nostras.
¶ Genera pronominum quot sunt. Quinq;. vt in nominibus adiectiuis. masculinũ vt noster. femininum vt nostra. neutrũ vt nostrũ. cõmune vt hic. et hec nostras. omne vt ego. tu. sui.
¶ Numeri pronominũ quot sunt. Duo. vt nominũ singularis vt ego. pluralis vt nos.
¶ Persone calualiũ quot sunt. Tres.
¶ Que calualia sunt prime persone. Ego cũ suis obliquis.
¶ Que sunt secunde persone. Tu cũ suis obliquis. omnes etiam vocatiui calus sũt secũde persone.
¶ Que sũt tertie plone. Omnia calualia preter ego et tu cũ eor obliquis. et omnes vocandi calus.
¶ Quid ẽ caluale. Nõ cũ calu vel articulo declinat
¶ figure pronominũ quot sunt. Due. simplex vt is compolita vt idem.
¶ Quomodo declinant pronomina. Vt sequit.
¶ Nominatiuo singularis Ego. gtõ mei. dtõ mihi actõ me. vtõ caret. abtõ a me. neõ pluralis nos. gtõ nostrũ. vel nostri. dtõ nobis. acculatio nos. vtõ caret abtõ a nobis.
¶ Ntõ Tu. gtõ tui. dtõ tibi. actõ te. vtõ o tu. abtõ

abs te.ntō plu.vos.gtō vestrū vel vestri.dtō vobis. accō vos.vtō o vos abtō a vobis.his duobz gtis mis ab ego.et tis a tu nō vtimur. ¶ Ntō lig.carz.gtō Sui.dtō sibi.accō se.vtō carz.abtō a se.sic in plura li numero. ¶ Nominatiuo singularis Ille.illa.illud.gtō illius.dtō illi.accō illū.illā.illud vtō caret.abtō illo.illa.illo.ntō plu.illi.ille.illa.gtō illoꝝ.illaꝝ.illoꝝ. dtō illis. accō illos.illas.illa. vtō caret.abtō ab illis.sic iste declinaꝫ.et ipse nili q̄ habet iplum in neutro genere . quia veteres dicebant ntō singularis iplus.ipla.iplum.gtō ipli.ipse.ipli. dtō iplo.ipse.iplo.ꝛc.

¶ Hic.hec.hoc.supra declinauim⁹ ¶ Ntō singlis Is.ea.id.gtō eius.dtō ei.accō eū.eā.id.vtō ez.abtō eo.ea.eo.ntō plu.ii.ee.ea. gtō eoꝝ.eaꝝ.eoꝝ. dtō eis. accō eos.eas.ea.vtō caret abtō ab eis.

¶ Meus.tuus.suus.noster.et vester.declinātur sicut bonus.nili q̄ dicim⁹ in vtō sing.o mi.o mea.o meū o noster.o nostra.o nostrū.et tuus.suus.et vester carent vocatiuis.

¶ Hic et hec nostras.et hoc nostrate.hui⁹ nostratis. huic nostrati.hūc hanc nostratē.et hoc nrāte.o nostras ℞ o nrāte.ab hoc.et ab hac.et ab hoc nrāte.vel nrāti.hi.et he nrātes.et hoc nostratia.hoꝝ.et haꝝ. et hoꝝ nostratiū.vel nostratū.his nostratibz.hos et has nostrates.et hec nostratia.o nostrates.et o nostratia.ab his nostratibus : Quidam dicunt hic . et hec nostras.huius nostratis . Quidam hic . et hec. et hoc nostras. Sed antiqui dicebant hic.et hec nos-

tratis et hoc nostrate. Eodem modo de vestras.
¶Quis/vel qui/que/quod/vel quid/gtō cuius/dtō cui/accō quē/quā/quod/vel quid/vtō carz.abtō quis vel qui/qua vel qui/quo vel qui/ntō plu.qui/que/que gtō quoꝝ/quaꝝ/quoꝝ/dtō quibz/vel quis/actō quos quas/que/vtō caret.abtō quibz vel quis.
¶Nominatiuo singularis Aliquis/aliqua/aliquod vel aliquid/gtō alicuius/dtō alicui/actō aliquē/aliquā/aliquod/vel aliquid/abtō aliquo/aliqua/aliquo/ntō plu.aliqui/alique/aliqua/gtō aliquoꝝ/aliquaꝝ/aliquoꝝ/dtō aliquibz/actō aliquos/aliquas/aliqua/abtō aliquibus.
¶Nominatio sing.quidā/quedā/quoddā/vel quiddam/gtō cuiusdā/dtō cuidam/actō quedā/quandā quoddā/vel quiddā/abtō quodā/quadam/quodā/ntō plu.quidā/quedā/quedā/gtō quoꝝndā/quarūdam/quoꝝndā/dtō quibusdā/accō quosdā/qualdā/quedam/abtō quibusdam.
¶Quicunqz declinatur sicut quidam.
¶Nominatiuo sing.Vnus/vna/vnum/gtō vnius datio vni/sic totus/solus/alius/ullus/nullus/uter vterqz/alter/altera/alterum/in reliquis casibus declinatur sicut adiectiua trium vocum/nisi q carent vocatiuis casibus / et alius habet aliud in neutro genere/habet etiam i productum ante us in genitiuo/alter vero correptum/vt huius alterius/in reliquis septem i ante us ponitur commune/vt carminis/necessitas/postulat/profert/tamen/sepius/longe. Profero/et pono in hoc loco sic differūt.

¶ Proferimus lingua: calamus que ponere nescit.

¶ De verbo.

Verbum quid est. Parsorationis sine casu et articulo declinata.

¶ Verbo quot accidunt. Octo/genus/species/figura/coniugacio/modus/tempus/numerus/cum persona/

¶ Genera verborum quot sunt. Quinqz/actiuum/passiuum/neutrum/deponens/et commune/

¶ Actiuū quod est. Quod in o finitur/et habet passiuum in or/vt amo amor.

¶ Passiuum quod est. Quod in or desinens/fit ab actiuo in o. vt amor ab amo.

¶ Neutrum quod est. Quod in sola actiua littera reperitur. vt curro. nam curror non legimus.

¶ Deponens quod est. Quod tantū in passiua littera reperit̄/actiue sepius significans/vt vtor.

¶ Commune quod est / Quod tantum in passiua littera inuenitur / et significat tam actiue quam passiue/vt criminari/ to sclaundre/or to be sclaundred.

¶ Littera verborum est duplex / scilicet actiua / et passiua.

¶ Que sunt verba actiue littere. Que habent primam vocem / hoc est primam personam presentis indicatiui in o. vt amo. et tertias personas in t. vt amat. amant. oportet.

¶Que sūt verba passiue littere. Que habēt primā vocem in or. vt amator. et tercias personas in tur. vt amatur amantur. curritur.

¶Quotuplex est significatio verboꝝ. Duplex. actiua vt amare to loue. passiua vt amari to be loued.

¶Species verborum quot sunt. Due. primitiua vt lego deriuatiua vt lecturio. lecto. lectito. calesco. capesso.

¶figure verborum quot sunt. Tres. simplex vt lego. compolita vt perlego. decompolita vt perlecto.

¶Coniugationes verborum quot sunt. Quatuor.

¶Prima coniugatio que est. Que habet secundam vocem in as. vel in aris. vt amo amas. amor amaris.

¶Secunda coniugacio que est. Que habet primā vocem in eo. vel in eor. et secundā in es. vel in eris e producto. vt doceo doces. doceor doceris.

¶Tertia coniugatio que est. Que habet secundā vocem in is breue. vt lego legis. vel in eris e correpto. vt lego legeris. Verba tertie coniugationis raro habent i ante o in prima voce. ꝑter hec vndecim cum suis compolitis. capio. cupio. facio. fodio. fugio. furio. iacio. pario. quatio. rapio. sapio. hec duo. Apicio et Lepio nō sunt in vlu. neqz hec tria. Cutio. Licio. Specio. nisi in compolitione. vt percutio. allicio. alpicio.

¶Quarta cōiugatio q̄ est. Que habet primā vocē in io. vel in ior. et secundā in is productū. vel in iris penultimo ꝓducto. vt audio. audis. audior. audiris.

¶ Modi verboꝝ quot sunt. Quinqz. indicatiuꝰ/imperatiuus/optatiuus/cõiunctiuus/vel subiunctiuus infinitiuus/vel infinitus.

¶ Tempora verboꝝ quot sunt. Quinqz. presens/preteritũ imperfectũ/preteritũ perfectũ/preteritum pluſq̃ perfectũ/et futurũ.

¶ Numeri ꝟboꝝ quot sũt. Duo. singularis vt amo amas. amat pluralis vt amamꝰ. amatis. amãt.

¶ Persone verboꝝ quot sunt. Tres. prima vt amo. amamus. secunda vt amas. amatis. tertia vt amat amant.

¶ De declinatione verboꝝ actiue littere.

¶ Amo. amas. amaui. amatum to loue.

¶ Doceo. doces. docui. doctum to teche.

¶ Lego. legis. legi. lectum to rede.

¶ Audio. audis. audiui vel audij. auditũ to here.

¶ De declinatione verboꝝ passiue littere.

¶ Amor. amaris. amatus to be loued.

¶ Doceor. doceris. doctus to be taught.

¶ Legor. legeris. lectus to be redde.

¶ Audior. audiris. auditus to be herde.

¶ De variatione predictoꝝ cũ suis suppositis in omnibus modis. et temporibus.

¶ Indicatiuo modo tempore presenti.

¶ Ego amo I loue/tu amas thou louest/ille amat he loueth/nos amamus we loue/vos amatis ye loue/illi amant they loue.

¶ Ego doceo I teche / tu doces. ille docet. nos docemus. vos docetis. illi docent.

¶ Ego lego I rede. tu legis. ille legit. nos legimus. vos legitis. illi legunt.
¶ Ego audio I here. tu audis. ille audit. nos audimus. vos auditis. illi audiunt.
¶ Ego amor I am loued. tu amaris. vl' amare ye art loued. ille amat' he is loued. nos amam' we be loued vos amamini ye be loued. illi amāt' they be loued.
¶ Ego doceor. tu doceris. vel docere. ille docet'. nos docemur. vos docemini. illi docentur.
¶ Ego legor. tu legeris. vel legere. ille legitur. nos legimur. vos legimini. illi leguntur.
¶ Ego audior. tu audiris. vel re. ille audit'. nos audimur. vos audimini. illi audiuntur.

¶ Preterito imperfecto indicatiui.

¶ Ego amabam I loued. tu bas thou louedest. ille bat he loued. nos bam⁹ we loued. vos batis ye loued illi bant they loued. Sic docebā. legebā. audiebā.
¶ Ego amabar I was loued. tu baris. vl' bare thou were loued. ille batur he was loued. nos bamur we were loued. vos bamini ye were loued. illi bant' they were loued. Sic docebar. legebar. audiebar.

¶ Preterito perfecto indicatiui.

¶ Ego amaui I haue loued. tu amauisti. vl' amasti thou haste loued. ille amauit he hathe loued. nos amauim⁹ we haue loued. vos amauistis. vel amastis ye haue loued. illi amauerūt. amauere. vel amarunt they haue loued.
¶ Ego docui. tu docuisti. ille docuit. nos docuimus. vos docuistis. illi docuerunt. vel docuere.

¶Ego legi.tu legisti.ille legit.nos legim⁹.vos legistis.illi legerunt.vel legere.
¶Ego audiui.vel dix̄.tu audiuisti.vel dixti.ille audiuit.vl̄ dixit.nos audiuim⁹.vos audiuistis.vl̄ dixtis illi audiuerūt.vel uere.audierūt.vel ere.
¶Ego amatus sum.vel fui J haue be loued.tu amatus es.vl̄ fuisti.ille amat⁹ est.vl̄ fuit. nos amati sumus.vl̄ fuimus.vos amati estis.vel fuistis. illi amati sunt.fuerunt.vl̄ fuere.Sic doctus.lectus.auditus sum.vel fuit ⁊c̄.

¶Preterito plulq̄ perfecto indicatiui.

¶Ego amauerā.vl̄ amarā J hadde loued.tu ueras vel ras thou haddest loued. ille uerat.vl̄ rat he had loued.nos ueram⁹.vl̄ ram⁹ we had loued.vos ueratis.vl̄ ratis ye had loued.illi uerāt.vl̄ rāt they had loued.Sic docuerā.legerā.audiuerā.vl̄ audierā.
¶Ego amatus eram.vel fueram J had be loued. tu amatus eras.vel fueras.ille amat⁹ erat.vel fuerat.nos amati eram⁹.vel fueram⁹.vos amati eratis.vel fueratis. illi amati erant.vel fuerant. Sic doctus.lectus.auditus.

¶Futuro indicatiui.

¶Ego amabo J shall loue/or J wyll loue. tu bis thou shalt loue. ille bit.nos bim⁹.vos bitis.illi būt.
¶Ego legam.tu es.ille get.nos em⁹.vos etis.illi ent.Sic audiā.es.⁊c̄.
¶Ego amabor J shall be loued/or J wyll be loued tu beris.vel bere. ille bitur. nos bimur.vos biminī. illi buntur.Sic docebor.

(Sic docebo.

¶ Ego legar.tu eris.vel ere.ille etur.nos emur.vos emini.illi entur. Sic audiar.dieris ꝛc̄.

¶ Imperatiuo prelenti.

¶ Ama tu loue thou.amate vos loue ye. Doce tu. docete vos.Lege tu.legite vos.Audi tu.audite vos.

¶ Amare tu be thou loued.amamini vos.be ye loued . Docere tu.docemini vos . Legere tu.legimini vos . Audire tu.audimini vos.

¶ Tertia plona vtriulqz numeri prelentis impatiui.et prima pluralis tam prelentis ꝙ futuri (si eā habeat) sūt similes prelentis cōiunctiui.vt amet ille late hym loue. ament illi late theym loue. Amet ille late hym be loued.ament illi late them be loued Doceat ille ꝛc̄. Amem⁹ nos late vs loue. Amemur nos late vs be loued. Doceam⁹ nos.doceamur ꝛc̄.

¶ futuro imperatiui.

¶ Amato tu.amatote vos.amanto illi. Doceto tu. docetote vos.docento illi. Legito tu.legitote vos.legunto illi.Audito tu.auditote vos audiunto illi.

¶ Amator tu.amaminor vos.amantor illi. Docetor tu.doceminor vos.docentor illi.Legitor tu.legiminor vos.leguntor illi.Auditor tu.audiminor vos audiuntor illi.

¶ prelens.tempus. et futurū imperatiui idem habent vulgare.quanꝙ in temporis significatioē differunt.vt Ama tu loue thou. Amato tu loue thou. Secunda perlona.& tertia singularis futuri imperatiui sunt similes.vt amato tu. amato ille. amator tu.amator ille.sic de reliquis.

¶ Optatiuo tẽpe p̃senti cũ p̃terito ĩpfecto.

¶ Vtinã ego amarẽ. wolde to god I loued/ wolde loue or wolde a loued/sholde loue or sholde a loued.

¶ Vtinã ego amarer. wolde to god I were loued/ wolde be loued/or wolde a beloued/sholde be loued/ or sholde a beloued &c̃. vt ĩ p̃t̃ito ĩpfecto cõiunctiui.

¶ Pret̃ito pfecto cũ plusq̃ pfecto optatiui.

¶ Vtinam ego amauissem. vel amassem. wolde to god I haue loued/or had loued/wolde haue loued/ or wolde hadde loued/sholde haue loued/or sholde hadde loued &c̃.

¶ Vtinam ego amatus essem. vel fuissem. wolde to god I haue be loued/or hadde be loued/wolde haue be loued/ or wolde hadde be loued/ sholde haue be loued/or sholde hadde be loued. et reliqua. vt sequit̃ in preterito plusq̃ perfecto coniunctiui.

¶ Futuro optatiui.

¶ Vtinã ego amem. wolde te god I wolde loue/or sholde loue &c̃. Vtinã ego amer. wolde to god I wolde be loued/or sholde be loued &c̃. vt seq̃t̃ ĩ p̃senti cõiũctiui. Vt diximꝰ de amo. et amor dicẽdũ ẽ de reliq̃s

¶ Coniunctiuo presenti.

¶ Cũ ego amem. whan I loue/or may loue/cũ tu ames. whan ẏ louest/or mayst loue/cũ ille amet. cũ nos amemus. cũ vos ametis. cũ illi ament. Cũ ego doceã. cũ tu as. cũ ille at. cũ nos amus. cũ vos atis. cũ illi ant. Sic legam. Audiam.

¶ Cũ ego amer. whan I am loued/or may be loued cũ tu ameris. vel amere. cũ ille amet̃. cũ nos ame-

mur.cū vos amemini.cū illi amen̄.Cū ego docear cū tu aris.vel are.cū ille atur.cū nos amur. cū vos amini.cū illi antur. Sic Legar.Audiar.

¶ Preterito imperfecto cōiunctiui.

¶ Cū ego amarē whay I loued.or myght a loued cū tu amares whay thou louedest/or myght a loued cū ille ret.cū nos remus.cū vos retis. cum illi rent. Sic Docerem.Legerem.Audirem.

¶ Cū ego amarer whay I was loued/or myght a be loued.cū tu reris.vel rere.cū ille retur.cū nos remur.cū vos remini.cū illi rentur. Sic docerer. Legerer.Audirer.

¶ Preterito perfecto cōiunctiui.

¶ Cū ego amauerim.vel amarim whay I haue loued/or myght haue loued.cū tu ueris.vel ris.cū ille uerit.vel rit.cū nos uerimus.vl̄ rimus.cū vos ueris vel ritis.cū illi uerint.vel rint. Sic Docuerim.Legerim.Audiuerim.vel audierim.

¶ Cū ego amatus sim.vel fuerim whay I haue be loued/or myght haue be loued. cū tu amatus sis. vel fueris.cū ille amatus sit.vl̄ fuerit.cū nos amati simus.vel fuerimus. cū vos amati sitis.vel fueritis.cū illi amati sint.vel fuerint. Sic Doctus.Lectus.Auditus.

¶ Preterito plusq̄ pfecto cōiunctiui.

¶ Cū ego amauissē.vel amassem whay I had loued/or myght had loued.cū tu uisses.vl̄ asses.cū ille uisset.vel asset.cū nos uissemus.vel assemus.cū vos uissetis.vel assetis.cū illi uissent.vel assent. Sic Do

cuissem. Legissem. Audiuissem. vel audissem.
¶ Cū ego amatus essem. vel fuissem why I had be loued/or myght had be loued. cū tu amatus esses vel fuisses. cum ille amatus esset. vel fuisset. cū nos amati essem⁹. vl̄ fuissem⁹. cū vos amati essetis. vel fuissetis. cū illi amati essent. vel fuissent. Sic Doc/ tus. Lectus. Auditus.

¶ futuro cōiunctiui.

¶ Cū ego amauero. vel amaro why I shall loue/ wyll loue/or may loue. cū tu ueris. vel ris. ⁊c̄. vt su/ pra in preterito pfecto eiusdem modi. Sic Docuero Legero. Audiuero. vel audiero.
¶ Cū ego amatus ero. vel fuero why I shalbe lo/ ued/ wyll be loued/ or may be loued. cū tu amatus eris. vel fueris. cū ille amatus erit. vel fuerit. cū nos amati erimus. vl̄ fuerimus. cū vos amati eritis. vel fueritis. cū illi amati erunt. vel fuerunt. Sic Doc/ tus. Lectus. Auditus.

¶ Infinitiuo plenti. cū pterito imperfecto.
¶ Amare to loue. Docere. Legere. Audire.
¶ Amari to be loued. Docerí. Legi. Audiri.
¶ Interdū caula metri additur er infinitiuo in i. vt amarier to be loued. Docerier ⁊c̄.

¶ Preterito pfecto cū pluscp̄ pfecto infinitiui.
¶ Amauisse. vel amasse to haue loued/or to had lo ued. Docuisse. Legisse. Audiuisse. vel audisse.
¶ Amatū esse. vl̄ fuisse to haue be loued/ or to had be loued. Doctum esse. vl̄ fuisse. Lectum esse. vl̄ fuis/ se. Auditum esse. vel fuisse.

¶ futuro infinitiui.

¶ Amatum ire to go to loue.amaturū esse to loue. Doctū ire.docturū esse.Lectū ire.lecturū esse.Auditū ire.auditurū esse.Amatū iri to go to be loued.Doctum iri.Lectū iri.Auditū iri.

¶ Gerundia.

¶ Amandi of louynge/to loue/or to be loued/amādo in louynge/or in beynge loued.amandū to loue/or to be loued.Docendi.docendo.docendū.Legendi legendo.legendū.Audiendi.audiendo.audiendū.

¶ Supina.

¶ Amatum to loue/or to be loued.Doctum.Lectū. Auditum.

¶ participalia.vel vlteriora supina.

¶ Amatu to loue/or to be loued Doctu.lectu.auditu

¶ participia prelentis temporis.

¶ Ego amās I louynge.I that loued/sythey/whan or whyle I loue.Docens.Legens.Audiens.

¶ participia preteriti temporis.

¶ Ego amat9 I loued.I that any loued/after that I any loued/sythey/whan/or whyle I any loued. Doctus.Lectus.Auditus.

¶ participia futuri actiui.

¶ Amatur9 that shal loue/must loue/or sholde loue. Docturus.Lecturus.Auditurus.

¶ participia futuri passiui.

¶ Amādus that shall be loued/sholde be loued/or must be loued.Docendus.Legēdus.Audiendus.

¶ De declinatione verbor9 impersonaliū.

Verba impersonalia variant tantũ per tertias personas singularis vt sequitur.

¶ Indicatiuo presenti. Lucescit. oportet. amatur. Preterito imperfecto. Lucescebat. oportebat. Amabat. Preterito ꝑfecto Oportuit. Amatũ est. vel fuit. Lucescit caret p̃terito ꝑfecto. et ab eo formãdis Preterito plusq̃ ꝑfecto. Oportuerat. Amatũ erat. vl fuerat. Futuro Lucescet. Oportebit. Amabit.

¶ Imperatiuo presenti. Lucescat. Oporteat. Amet. Futuro caret.

¶ Optatiuo presenti cũ preterito imperfecto. Vtinã Lucesceret. Oporteret. Amaretur. Preterito perfecto cũ plusq̃ ꝑfecto. Vtinã oportuisset. Amatũ esset. vel fuisset. Futuro. Vtinã Lucescat. Oporteat. Amet.

¶ Coniunctiuo presenti. Cum Lucescat. Oporteat. Amet. Preterito imperfecto. Cũ Lucesceret. Oporteret. Amaret. Preterito ꝑfecto Cũ oportuerit. Amatum sit. vel fuerit. Preterito plusq̃ ꝑfecto. Cũ Oportuisset. Amatũ esset. vel fuisset. Futuro cũ Oportuerit. Amatũ erit. vel fuerit.

¶ Infinitiuo presenti. cũ preterito imperfecto. Lucescere. Oportere. Amari. Preterito ꝑfecto. cũ plusq̃ perfecto. Oportuisse. Amatũ esse. vel fuisse. Futuro Amatũ iri.

¶ De vocibus verboꝝ magis libere. et copiosius sumendis. infra tamen doctoꝝ limites. i. nõ vltra auctoritatẽ doctoꝝ viroꝝ.

¶ Quã auctoritatẽ scilicet scriptoꝝ in alijs etiã sequimur poti⁹. q̃ p̃cepta. Tutius ẽ multo mare in altũ

tendere vela. Quã nimiũ scopulis credere litoreis.

¶ Quomodo latine dicitur.

¶ I teche. Ego doceo. I am taught. Ego doceor. Ego lũ doctus. I am loued. Ego amor. Ego sum amatus. Hilus sum I am spyed.

¶ I taught. Ego docebã. Ego docui. Ego docuerã I was taught. Ego docebar. Ego doctus sum. Ego doctus erã. Ego doctus fui. Ego doctus fuerã.

¶ I haue taught. Ego docui. Ego docuerã. I haue be taught. Ego doctus sum. Ego doctus eram. Ego doctus fui. Ego doctus fueram.

¶ I had taught. Ego docuerã. I had be taught. Ego doctus eram. Ego doctus fui. Ego doctus fueram. His exemplis notandũ est. q vulgare. vel vernaculum preteriti imperfecti qualiũcunqz verboꝝ potest habere latinitatem preteriti etiam perfecti. et plusq̃ perfecti. et hoc non solum in indicatiuo. sed in omnibus modis nisi in imperatiuo. vbi nullum preteritum est.

¶ I shal teche. Ego docebo. I wyll teche. Ego docebo. et interdũ. Ego docuero. Sic de reliquis.

¶ Teche thou. Doce tu. Doceto tu. Doceas tu. Teche vs. Doce nos. Teche thy scolers. Doce tuos discipulos. Teche your felowes. Docete vestros cõdiscipulos. Teche vs Virgil. Doce nos Virgili. Doce nos Virgilium. hoc est librum Virgilij. Cum vulgare sit ambiguũ (vt in predicto exemplo) vel mutandũ est. vel aliquid addi oportet. hoc modo. Virgil teche vs. Virgili doce nos. Teche vs Vir-

gil thy verles. Doce nos Virgili tua carmina. Teche vs Virgil to vnderstonde the poetes. amphibologia hic etiam restat (vt videtis) Doce nos Virgili intelligere poetas. Doce nos Virgiliū. vt intelligamus poetas. Sed hec pretereamus. ne nimis dialetici esse videamur. de quibus cōmemorat Tullius in secundo libro rhetoricoꝝ. capitulo de ambiguo sic incipiēte. Si ambiguū eē scriptū putabit ꝛc

¶ I wolde teche. Ego docerem. Ego doceam. I wolde be taught. Ego docerer. Ego docear.

¶ I wolde ataught. Ego docerem. Ego docuerim Ego docuissem. I wolde abe taught. Ego docerer. Ego doctus sum. Ego doctus essem. Ego doctus fuerim. Ego doctus fuissem.

¶ I wolde haue taught. Ego docuerim. Ego docuissē. I wolde haue be taught. Ego doctꝰ sim. Ego doctꝰ essē. Ego doctꝰ fuerim. Ego doctꝰ fuissem.

¶ I wolde had taught. Ego docuissem. I wolde had be taught. Ego doctus essem. Ego doctus fuerim. Ego doctus fuissem. Sic dicendū est cū altero signo I sholde. vt sequitur. I sholde teche. Ego docerem. Ego doceam. I sholde be taught. Ego docerer Ego docear. I sholde a ꝛc.

¶ I may teche. Ego doceā. Ego docuero. I may be taught. Ego docear. Ego doctus ero. Ego doctus fuero. I myght a taught. Ego docerē. Ego docuerim. Ego docuissem. I myght a be taught. Ego doctus sim. Ego doctus essem. Ego doctus fuerim. Ego ꝛc. vt diximus cū signo wolde.

¶ Yf I teche. Si ego doceam. Yf I be taught. Si ego docear.

¶ Yf I taught. Si ego docerē. Si ego docuerim. Si ego docuissem. Yf I were taught. Si ego docerer. Si ego doctus sim. Si ego doctus essem. Si ego doctus fuerim. Si ego doctus fuissem.

¶ Yf I haue taught. Si ego docuerim. Si ego docuissem. Yf I haue be taught. Si ego doctus sim. essem. fuerim. vel fuissem.

¶ Yf I had taught. Si ego docuissem. Yf I had be taught. Si ego doctus essem. vel fuissem.

¶ Yf I shall teche. Si ego docuero. Yf I shall be taught. Si ego doctus ero. Si ego doctus fuero.

¶ Yf I may teche. Si ego doceam. Si ego docuero Yf I may be taught. Si ego docear. Si ego doctus ero. Si ego doctus fuero.

¶ Yf I myght a taught. Si ego docerem. Si ego docuerim. Si ego ⁊c̄. vt supra. nisi q̄ diximus futurum tempus cū presenti.

¶ Whan I teche. Cū ego doceā. et reliqua. vt diximus de si. Cum. et si interdum iunguntur etiam indicatiuo modo. vt sequitur.

¶ Yf thou wylt teche. Si vis docere. Si voles docere. Si docebis. Whan thou canst teche. Cum potes docere. Cum poteris docere. Cum scis docere. I loue to teche. Ego amo docere. I loue to be taught. Ego amo doceri. I am gladde that thou techest. Ego gaudeo te docere. hoc est. Ego gaudeo q̄ tu doces. I am well apayed thou art taught

Ego gratulor to doceri .i. Ego letor ꝙ tu doceris.
¶ Euery man/that knoweth both/sayth/that exercyse of dede is moche better than rules. Quilibet peritus vtriusqz . ait exercitationē facti esse multo meliorē preceptis .i. Quilibet homo. qui scit vtrūqz dicit. ꝙ exercitatio rei facte est longe melior. ꝙ preceptiones scilicet sunt.
¶ I here saye ꝯ ꝙ hast taught. Ego audio te docuisse .i. Ego audio dici. ꝙ tu docuisti. They saye ꝯ she hath be taught. Aiūt illā doctā esse. vl̄ doctā fuisse .i. illi dicūt. ꝙ illa fuit. vl̄ fuerat docta .i. instructa . They saye/that we had be taught. Dicūt nos doctos fuisse .i. dicūt ꝙ nos docti fueramus.
¶ I go to teche. Ego eo doctū .i. ego pergo ad docendum . Why goost to dystroye thy selfe my swete herte . Cur is te perditū mea Gliceriū . I come to be taught . Ego venio doctū .i. ad docendū. vel vt ego docear. It is sayd thou goost to teche. Rumor est te ire doctū . vel doctū ire .i. dicitur te ire ad docendū. It is sayd/that they go to be taught. Fertur eos doctum iri .i. dicitur. ꝙ ij eūt. vt docentur. Dauus wende/that Symoy had not take heuely/ whan he herde/that Philomena/the elder doughter of Chremes/sholde not be gyuey to his sone. Dauus putabat Symonē nō egre tulisse . cū audierit Philomenā (maiorem natu gnatam Chremetis) filio non datum iri.
¶ I am glad thou shalt teche. Gaudeo te docturū esse .i. ꝙ tu docebis . I am well apayed / that they

shall teche. Gaudeo illos esse docturos .i. q illi docebũt. I hope I shall be taught. Spero me esse docẽ dũ .i. q ego docebor. I trust that we shall be taught Credo nos esse docendos .i. q nos docebimur.

¶ I come bycause of techynge you. Venio causa docendi vos. Venio gratia docendi vestri. Thou toke best heuynesse/that our phylosophers had gyuẽ the epycurs so grete occasyon of laughynge them selfe to scorne. Dolebas tantã stoicos nostros epicureis irridendi sui facultatẽ dedisse.

¶ I lerne in techynge. Disco docendo. vel in docẽ do .i. disco. dum doceo. Cantando tu illum. Cantã do rumpit anguis. Illic in priori clausula actiue capit cantando .i. dum cantas. hic vero in vltione clausula passiue .i. dum cantatur.

¶ I must teche. Ego sum docturus. docendum est mihi .i. oportet me docere.

¶ I must be taught. Ego sum docendus .i. oportet me doceri.

¶ Thou art worthy to be taught. Tu es docendus Tu es dignus doctu .i. tu es dignus. vt docearis.

¶ Thou art conynge of tellynge money. Tu es peritus numerande pecunie.

¶ Take hede to tellynge of this money. Da operam numerande hui pecunie.

¶ I came luckely to the tellynge of the money. Ego veni auspicato ad numerandã pecuniã.

¶ Thou art euer in tellynge of money. Tu es semper in numeranda pecunia.

¶ I haue grete labour of wrytynge of bokes. Mihi est magna puincia scribendoꝝ librorꝝ.

¶ I applye my belynesse to wrytynge of bookes. Ego do operā scribendis libris. vel ad scribendos libros. In wrytynge of bokes. In scribendis libris.

¶ Late vs holde our peas/whyle the poet techeth vs Taceamus docente nos poeta.

¶ As longe as the poet redeth. I wyl abyde. Legente poeta. ego manebo.

¶ After that / or whan the begynnynges be well knowen/the tother folowynge be the more esyly lerned. Principijs bene cognitis. reliqua sequentia facilius discuntur.

¶ Hi ablatiui absoluti nō indigent expositioē. nam sua vernacula resolutionē demonstrant. vt docente poeta .i. dum poeta docet. Legente poeta .i. ꝺ̄diu poeta legit. Cognitis principijs .i. postꝙ̄. vel quando principia sunt cognita. Sic de reliquis.

¶ De participio.

PArticipiū quid est. Parsorationis cū casu. vel articulo declinata. que pro suo verbo. et alijs partibus ponitur.

¶ Participio quot accidunt. Sex. genus. et casus ad similitudinē nois. tempus. et significatio. ad modū verbi. numerus. et figura in modū vtriusqz.

¶ Genera participioꝝ quot sunt. Quinqz. sicut in reliquis adiectiuis.

¶Calis participioꝝ quot sunt. Sex. vt nominū.
¶Tempora participioꝝ quot sūt. Tria. prelens cū preterito imperfecto in ans. vel in ens. Preteritū cū plusq̄ pfecto in tus. lus. vl' in xus. et vnū in uus videlicet mortuus. futurū in rus. vel dus.
¶Significatiões participioꝝ quot sunt. Due. actiua. et palliua. fere oīa participia p̄lentis temporis et futuri in rus. signt actiue. oīa in dus. palliue. Participia preteriti quedā sunt actiue. quedā palliue. et quedā vtriusq̄ significationis.
¶A qualibus verbis fiunt participia. Ab omnibus nisi ab impersonalibus.
¶Ab actiuo verbo quot participia formant. Duo. vnum prelens vt amans. alterum futurum actiuū vt amaturus.
¶A neutrali quot. Duo. sicut ab actiuo. vt seruiēs. seruiturus. a quibusdam etiam neutris tria veniunt participia. vt gaudens. gauisus. gauisurus. a quibusdam quatuor. vt arans. aratus. araturus. arandus.
¶A palliuo quot. Duo. preteriti vt amatus. futuri palliui vt amandus.
¶A deponente quot. Tria. vt loquens. locutus. locuturus. participium quoq̄ futuri palliui a deponente interdū reperit'. vel loquendus.
¶A communi quot. Quatuor. vt criminans. criminatus. criminaturus. criminandus.
¶Numeri participioꝝ quot sunt. Duo. vt in reliquis adiectiuis.

¶ figure participiorꝫ quot sunt. Due. simplex vt legens. decompolita vt plegens. plegitans. plectitans.
¶ Innocens vero. et indoctus. et cetera. quoꝝ verba non componunt. sunt noīa compolite figure. nam innoceo nō dicimus. neqꝫ indoceor.
¶ Participia quoque ipla in noīa sepe transeunt. vt amans virtutis. A louer of goodnesse. Doctus vir est amandus. A wyse may ought to be loued. must be loued/sholde be loued/or is worthy to be loued. In his exemplis amans. doctus. amandus sūt noīa. quia temporis nil significant.

¶ De prepositione.

PRepositio quid est. parsorationis indeclinabilis. que preponit. siue casum habeat. siue componat. vt ad eū. ad eo. Interdū tamen postponit ornatus vel metri causa. vt Italiam versus. Romam vsqꝫ. maria oīa circū. mecū. colloten⁹. crurumtenus.
¶ Quem casum regit prepositio. Accusatiuum. vel ablatiuum.
¶ Que prepositiones seruiunt accusatiuo casui. Ad apud. ante. versus. aduersus. aduersum. cis. circa. circiter. contra. erga. extra. inter. intra. infra. iuxta. ob. propter. pone. per. prope. secundum. post. trans. vltra supra. preter. vsqꝫ. secus. penes.
¶ Que sunt prepositiones ablatiuo seruientes. A. ab. abs. cum. coram. clam. de. e. ex. pro. pre. palam. sine

ne.abqz.tenus.Tenus etiam interdū addit̄ genitiuo plurali.vt auriūtenus.

¶Que prepositiones seruient vtriulqz casui. In. sub.super.subter.

¶Que sunt prepositiones.que dumtaxat in compositione reperiunt.Hex.am.con.di.dis.re.se.vt amplector.conduco.contingo.coeo.cōpono.dimitto.diiungo.relcribo.seduco.

¶De aduerbio.

Aduerbium quid est.Parsorationis indeclinabilis.que adiecta verbo. significationem eius explanat.atque implet.Aduerbio quot accidūt Tria.species.significatio.et figura.

¶Species aduerbiorz quot sunt.Due.primitiua vt sepe.docte. deriuatiua vt sepius.sepissime.Doctius. doctissime.

¶Significationes aduerbiorz quot sunt.Innumerabiles.quas vero scripta doctorz demonstrabūt.vbi ponunt̄ significatiue.

¶figure aduerbiorz quot sūt.Tres.simplex vt diu compolita vt interdiu.de cōpolita vt imprudenter.

¶De interiectione.

Interiectio quid est. Parsorationis indeclinabilis.que mentis effectū significat.

¶Interiectio quot accidunt. Vnum . significatio tantū.quam lectio declarabit.

¶De coniunctione.

Coniunctio quid est.Parsorationis.indeclinabilis.que nectit ordinatqz sententiā.

¶ Coniunctioni quot accidunt. Tria. species. figura. et ordo. Species enim coniunctionum quot. et quales sint. Grāmatici certant. et adhuc sub iudice lis est. Nec tantam inter eos nostrum est componere litem.

¶ Figure coniunctionū quot sunt. Due. simplex vt nam. compolita vt nanqz.

¶ Ordo coniunctionis quotuplex est. Triplex. aut enim prepositiue sunt coniunctiones. aut subiunctiue. aut communes.

¶ Prepositiue coniunctiones que sunt. Vt. quatenus q̄. atqz. at. ac. alt. si. sin. seu. siue. aut. vel. etsi. quāq̄. quamuis. licet. attamen. sinautē. ceterū. sed. verum. verumtamen. verumenimuero. nempe. quippe. quin quinetiam. alioquin. cum. quando. quandoquidem. quoniam. quia. nam. prelertim. item. itemqz. tum. preterea. propterea. idcirco. quamobrem. quapropter. an. nec. neqz. ni. neu. neue. Prepositiue dicunt propterea. q̄ fere semper preponuntur. et inciplunt clausulas.

¶ Subiunctiue coniunctiones que sunt. Vero. quidem. eqidem. quoqz. autem. enim. etenim. nanqz. qz pro et. ve pro vel. ne pro an. que tres sepe cōiungunt etiā cū dictione precedente. vt cuqz. cuue. cune. e etiā huius coniunctionis ne sepe amouetur. vt cun. dixin pro cune. dixne. s quoqz in fine precedentis dictionis semper subtrahitur ante n. quando e non sequitur ni. vt viden. scin. ain pro vides ne. scis ne. ais ne. Subiunctiue appellant. quia postponitur. vna sal-

tem eiuldem clauſule dictione prepolita.

¶Communes coniunctiones que ſunt. Scilicet. vi/delicet. nili. ſaltem. tamen. et. etiam. ergo. ideo. igi/tur. itaqz. Communes ideo vocantur. quia indiffe/renter ponuntur modo in principio clauſule. modo poſt principium. Sic multas predictarum apud auctores inuenimus eſſe politas. imitemur igitur exempla.

¶De conſtructione orationis.

Onſtructio quid eſt. Ordinatio dictionum. perfectam ſententiã demonſtrans.

¶Quomodo ordinande ſunt dictiones in oratione conſtruenda. Vt earum vulgaria reddant ſententi/am auribus. et intellectui maxime dilucidam. atqz veruſtam.

¶Adiectiuum cũ ſuo ſubſtantiuo in quot conueni/re debet. In tribus. in caſu. genere. et numero. vt bonus vir. bona mulier. bonũ animal.

¶Verbum cũ ſuo noiatiuo. vel vocatiuo in quot cõ uenire debet. In duobus. in numero. et perſona. vt dominus amat. ama domine.

¶Relatiuum cũ ſuo antecedente in quot conuenire debet. In tribus. in genere. numero. et perſona. vt Ego qui careo vxore. Tu. que habes maritũ. Tem plum. quod edificatur.

¶Antecedens quid eſt. Antecedens eſt id. quod pre/cedit.

¶Relatiuũ quid eſt. Id quod ſequitur cũ reſpectu precedentis.

¶ De examine nominū.

Dominus amat. Dñs que pars. Nomē substantiuū. quia plene y se significat.

¶ Cuius casus. Nominatiui. quia construitur ante verbū amat. Dñs deus noster. Deus cuius casus. Nominatiui. quia oīa ad idem pertinentia in eodē casu sunt ponenda. nam domin⁹. et deus in hoc loco idem significāt. Dñs. et dña. Domina cuius casus. Nominatiui. quia et coniunctio copulat casus. Dñs est iudex. Judex cuius casus. Nominatiui. quia verbū est copulat casus. Hic tribus modis vlteriorib⁹ possumus respondere in oībus casibus.

¶ Domini est terra. Dñi cuius casus. genitiui. quia construit cū hoc vernaculo signo of post substantiuū terra. Multū pecunie. Pecunie cuius casus. genitiui quia adiectiua in neutro genere substantiue posita gtō iungunt. vt multū negocij. hoc rei. quid hominis. quot hominū. i. hec res. quis vel qualis homo. quot homines. Similis tui. Tui cuius casus. genitiui. quia similis construit cū gtō. iungit etiam dtō vt sum similis tibi.

¶ Domino meo locutus est. Dño cuius casus. datiui. quia construitur cum vulgari signo to. Placet mihi. Mihi cuius casus. datiui. quia placet iungitur datiuo casu.

¶ Dominum amat seruus. Dominū cuius casus. Acculatiui. quia construitur post verbum amat. Ad patrem. Patrem cuius casus. Acculatiui. quia con/

struitur cū prepositione ad. acculatiuo calui seruiēti te. Que sunt prepositiones acculatiuo calui seruiēn tes. Ad apud ꝛc̄.

¶ Domine ne in furore tuo arguas me. Domine cuius calus. Vocatiui. quia vocatur .i. locutur ei. Heus Syre. Syre cuius calus. Vocatiui. quia heus iungitur vocatiuo. et est aduerbium semper vocan di. vt Heus puer. Heus Dromo. Heus heus Che ria.

¶ Domino. cum totius familie essenlu factum est. Domino cuius calus. Ablatiui. quia construit. r cum vernaculo ligno by. Que sunt signa ablati ui calus. Jy/with/thrugh/by/for/after/of/vel fro/et thay post comparatiuum. Alienlu cuius ca lus. Ablatiui. quia cū seruit ablatiuo calui. quando est prepositio. Tu es doctior illo. Illo cuius calus. Ablatiui. quia construitur cū vulgari ligno thay post comparatiuum doctior. Poeta legente tu dor mis. Poeta cuius calus. Ablatiui ablohuti. quia nō regitur.

¶ Dominus cuius generis. Malculini. quia mal culinum significat lexum. nam omnia nomina lexum significantia malculinum. malculini. fe mininum. feminini. vtrumqz. communis sunt ge neris.

¶ Glycerium cuius generis. Quid est glycerium. Nomen mulieris. Tunc est feminini generis. nam omnia nomina femineum lexum significantia fe mini:ni sunt generis.

¶ Comina cuius generis. Communis. quia significat vtrunq; sexum.

¶ Bonus cuius generis. Masculini. quia est prima vox adiectiui. nam vbi in adiectiuis. pronominibus et participijs sunt tres voces. prima est masculina vt bonus. secunda femininа vt bona. et tertia neutra vt bonum.

¶ Vbi sunt due. prior est cōmunis generis vt hic. et hec vestras. et vltior neutri vt hoc vestrate.

¶ Vbi sola vna. ea est omnis generis vt hicet hec. et hoc amans.

¶ Cupressus cuius generis. Feminini. quia fere omnia nomina arborum sunt feminini generis.

¶ Pietas cuius generis. Feminini. quia talia nomina in tas finita feminini sunt generis.

¶ Lectio cuius generis. Feminini. quia omnia nomina verbalia in io sunt feminini generis.

¶ Diligentia cuius generis. Feminini. quia talia nomina in ntia feminini sunt generis.

¶ Templum cuius generis. Neutri. quia omnia nomina in um. si nō sint propria. et in u vt cornu sunt neutri generis.

¶ A cuius generis. Neutri. quia nomina litterarum et syllabarum sunt neutri generis. Sic igitur dici potest. A est longum. Ab est breue ꝛc.

¶ Mula cuius generis. Feminini. quia in ea genere vsurpatur apud auctores. Vbi est exemplū. Apud Virgilium in tertia egloca. Pollio amat nostram. quamuis sit rustica. mulam. Quomodo

cognoscit̃ illic. ꝙ sit feminini generis. Suis adiectiuis nostrã. et rustica. nam ea feminini sunt generis quia sunt medie voces adiectiuoꝝ.

¶ Quote declinationis est. Prime. quia nulla alia declinatio habet accusatiuũ in am. Quomodo cognoscit̃ esse accusatiui casus. Quia construitur post verbũ amat. Quanta est prior sillaba. mu. longa. an breuis. Longa. vt scansio carminis ostẽdit. Quo modo scanditur. Hoc modo. Pollia matnos. tramquam. uissit. rustica. musam.

¶ Prima syllaba cuiuslibet pedis est longa. vbi sũt tantum due syllabe. vlterior est etiam longa. vt matnos. nisi sit in vltimo loco totius qualiscunqꝫ carminis. vbi eius quantitas cerni nõ potest. nam illic ponatnr syllaba vel longa. vel breuis. nihil refert. Vbi tres sunt syllabe. due vlteriores sũt breues vt rustica. Sic respondendũ est ad alia saltem cũ desit preceptio. Plus de carmine videatis inferius. in pagina .xlix. Hec ꝛc̃.

¶ Pueri vero. vbi habent neqꝫ preceptionẽ. neqꝫ exemplum. sic respondeant. Masculini. quia declinatur cum hic. Feminini. quia declinatur cum hec. Neutri. quia declinatur cum hoc. Cõmunis. quia declinatur cum hic. et hec. Incerti. quia declinatur cum hic. vel hec. Omnis. quia declinatur cum hic. et hec. et hoc.

¶ Pater cuius numeri. Singularis. quia vnũ significat solum. Patres cuius numeri. Pluralis. quia multitudinẽ significat. vel sic. Singularis. quia

singulariter profertur. Pluralis. quia pluraliter profertur.

¶ Poeta quote declinationes. Prime. quia habet genitiuum in e. Secunde. quia habet genitiuum in i. Tertie. quia habet genitiuum in is. Quarte. quia habet genitiuū in us. Quinte. quia habet nominatiuum in es. et genitiuū ei.

¶ Bonus vir amat deū. Bonus que pars. nomen adiectiuum. quia plene per se non significat. Cuius casus. generis. et numeri. Nominatiui casus. masculini generis et singularis numeri. quia sic est suū substantiuum vir.

Ego que pars. Pronomen. Cuius generis. Omnis. nam cuilibet sexui commune est. Quote persone. Prime cū suis obliquis. Tu quote persone. Secunde cū suis obliquis. O domine quote persone. Secunde. quia oēs vocatiui casus sūt secunde persone. Dñs quote persone. Tertie. quia oia casualia sunt tertie persone. exceptis ego. et tu cū suis obliquis et vocandi casibus.

Amo iusticiā. Amo que pars. Verbum. Quale verbum. Actiuum. quia ab eo passiuum reperitur vbiq; personale. Quomodo declinatur. Amo amas amaui amatum. Quote coniugationis. Prime. quia habet secundam vocem in as. Cuius modi. Indicatiui. Cuius temporis. Presentis. Cuius numeri et quote persone. Singularis nume.

ri. et prime persone. quia sic est suus nominatiuus casus scilicet ego.

¶Ille amat. Amat cuius numeri.et quote perso/ne.Singularis numeri.et tertie persone.quia sic est suus noiatiuus casus ille.

¶O fratres amate.Amate cuius numeri.et quote persone. Pluralis numeri. et secunde persone.quia sic est suus vocatiuus casus fratres.

¶Oportet que pars. Verbum impersonale. Cuius littere.actiue.quia omnia verba in t finita.sunt ac/tiue littere.

¶Curritur que pars.Verbum impersonale passiue littere.nam oia verba in tur finita.sunt passiue lit tere.Quod est verbū impersonale.Quod sine discre tione numeri.et persone profertur.

¶Quomodo exponuntur verba impersonalia pas/siue littere . per sua personalia in numeris. et per/sonis . que rei maxime congruunt . vt in his ex/emplis . Quid agitur . id est quid agis . Respon/detur a parmenone .i. parmeno respondet. Sta/tur. id est ego sto.Curritur in campo. id est illi cur/runt.

AMans que pars. participiū. Cuius tempo/ris.p̄lentis temporis.quia oia participia in ans.vel in ens sūt p̄lentis temporis . Vnde formant.Ab amabā mutato bam in us.

¶Pater noster qui es in celis.Qui que pars.Prono men relatiuum . Cuius generis. numeri. et perso/

ne . ¶alculini generis . singularis numeri . et se/cunde persone. quia sic est suum antecedens pater. Cuius casus . nominatiui . quia est suppositum verbo es.

¶Suppositum quid est. Nominatiuus. vel vocati/uus casus.

¶Ipse est.quem diligunt dij.Quem cuius casus. Accusatiui.nam quando verbū sequens habet aliud suppositum.ponendū est relatiuum in eodem casu. quem verbum regit post se.

¶Quem queris.Quem que pars. Nomen interro/gatiuū.Cuius casus.Accusatiui.nam quando inter ponitur verbo sequenti aliud suppositū ponendum est nomen interrogatiuū in eodem casu quem post se verbum expetit.

¶Quencunqz osculatus fuero.ipse est.Quencunqz que pars.Nomen infinitū.Cuius casus.Accusatiui nam quando verbū sequens habet aliud suppositū. ponendum est nomen infinitū in eodem casu.quem verbum post se exigit.

¶Tu et vxor tua docti estis . qui vobis consulitis. Docti cuius casus.generis.et numeri. Nominatiui casus. malculini generis. et pluralis numeri. nam duo substantiua singularia possūt habere adiectiuū plurale.cū quibus substantiuis in casu.et cū eoꝝ dig nioni in genere concordet adiectiuū.

¶Estis cuius numeri . et quote persone . Pluralis numeri . et secunde persone . quia duo nominatiui casus singularis possunt habere verbum plurale.

quod cum nominatiuo digniore in persona concordare debet.

¶ Qui cui⁹ generis. numeri et persone. Masculini generis. pluralis numeri. et secunde persone. quia duo antecedentia singularia possūt habere relatiuū plurale. quod cū antecedente digniori in genere. et persona conuenire debet. Que sunt illa duo substantiua. nominatiui casus. et antecedentia. Tu. et vxor Vtrum eoꝝ est dignius. Tu. quia est masculini generis. et secunde persone.

¶ Quomodo potest tu esse solius masculini generis. cum superius dicitur ego. tu. sui. esse omnis generis. Nam in omnibus adiectiuis pronominibus. et participijs. vbi vna vox sola reperitur. ea est omnis generis. cum tamen masculinum solum significat sexum. masculini solius est generis. cum femininum. feminini. cum vtrunqꝫ. communis cum neutrum. neutri est generis. Hec duo vocabula vxor tua probant. ꝙ tu masculinum solum significet sexum. quia vxor nulli haberi potest. nisi soli masculo.

¶ De conceptione generū. et personaꝝ.

¶ Cum masculinum genus est dignius feminino. et neutro. ea concipere potest. vt fruct⁹. et fama querend sūt. Honor. et premium sunt optati. vel optata. i. res que optantur.

¶ Femininū genus potest concipere neutrum. quia est eo dignius. vt virtus. et aurum sūt amande. vel amanda. i. res digne. vt amentur.

¶Prima persona est dignior. q̄ secunda. et tertia. eas igit̄ concipere potest. vt ego. et tu currimus. vel tu. et ego currimus. Ego et ille currimus. vel ille. et ego currimus.

¶Secunda persona. cū sit dignior. concipiat tertiā vt tu. et ille vna curritis.

¶De formatione prime declinationis.

PRima declinatio habet nominatiuum. vocatiuum et ablatiuum. singularis similes in a. vt hic poeta. o poeta. ab hoc poeta. Ad genitiuum. et datiuū singularis. et ad nominatiuū et vocatiuū pluralis a mutatur in ae diphthongū. vbi nos tamen. quia impressores non habent e conglutinatum cū a solum e ponimus. vt poeta. huius poete huic poete. hi poete. o poete. Ad acculatiuum singularem a mutatur in am. vt poeta. hūc poetā. Ad genitiuū pluralem a productū sulcipit rum. vt ab hoc poeta. hoy poetay. Ad datiuū. et ablatiuū a mutat̄ in is. vt poeta. his poetis. ab his poetis. Ad acculatiuū a in as. vt poeta. hos poetas.

¶De discrepantibus. hoc est illis. que aliter reperiunt̄. q̄ precepto docet.

¶Hic Adam. huius ade. huic ade. reliqui casus sūt similes nominatiuo. Sic Abram. et his similia consuetudo christiana declinat.

¶Hic Eneas. hunc eneam. vel enean.

¶Hic Anchises. hunc anchisen. o anchise. ab hoc anchise. legimus etiam more greco o anchisa. ab hoc anchisa.

¶Hic priamides.hunc priamidem.vel priámiden. priamide.ab hoc priamidr.quidã dicãt hũc priamidã.o priamida.ab hoc priamida.Sic reliqua patronymica masculina declinantur.

¶Ad reliquos casus as.et es mutantur.vt diximus de a.vt Eneas. Anchises.huius enee.anchise. huic enee.anchise ⁊c̃.

¶Hoz.et haz troiugenaz.vel troiugenũ.Sic agricola.et reliqua a gigno.et colo deducta. vt hic.terrigena.hic.et hec celicola ⁊c̃.

¶His filiabus.sic in ablatiuo.nam datiui.et ablatiui plurales omniũ casualium sunt similes.vt ab his filiabus.Sic hec nata.liberta.equa.nulla.dea. habent abus pro is.vt his natabus.ab his natabus Consuetudo etiam ecclesie dicit pro animabus. pro famulabus.

¶Vetus consuetudo aliter etiam protulit genitiuũ huius prime declinationis.vt hec aula.huius aulai. hec familia.huius familias.vnde habemus hic paterfamilias.hec materfamilias.et reliqua his similia.que sic declinantur. huius patrisfamilias. huic patrifamilias ⁊c̃.

¶Omnia nomina prime declinationis sunt vel masculini generis.vel feminini.vel vtriusqz preter hoc palcha.huius palche.huic palche.hoc palcha.et cetera. Sic hoc manna.et hoc mamona. si declinantur.

¶De formatione secunde declinationis.

SEcunda declinatio habet nominatiuū singularem in er.ir.ur.um.us.Ad genitiuū er interdū sulcipit i. e correpto.vt hic puer.huius pueri.hic liber. huiꝰ liberi. interdū er mutat in ri.vt hic magister.huiꝰ magistri.hic liber.huiꝰ libri ir.et ur sulcipiūt i.penultimo correpto.vt hic vir.latur.huius viri. laturi. um.et us mutat in i. vt hoc templū. huius templi. hic dominus. huius dñi.ita quod genitiuus fit semp in i. Ad datiuū.et ablatiuum i mutat in o.vt huius dñi.huic dño.ab hoc domino. Ad acculatiuū i in um. vt dñi. hunc dñm. Vocatiuus delinentiū in r. vel in m. est similis nominatiuo.vt hic magister.o magister.hec Glycerium.o glyceriū.hic filius.et propria nomina in ius. vt Virgilius. habent vocatiuū in i remoto us. vt o fili. o Virgili. reliqua in us habent vocatiuū mutando us in e. vt hic dñs. o dñe. Nominatiuus pluralis.et vocatiuus.nisi in neutris. sunt similes genitiuo singulari.vt huius dñi.hi dñi. o dñi.Ad genitiuū i mutatur in o productū. et additur rum. vt huius domini.hoꝝ dominoꝝ. Ad datiuum.et ablatiuum i in is.vt huius domini.his dominis. ab his dominis. Ad acculatiuū i in os. vt huius domini. hos dominos.

¶Neutra vero nomina.qualiacunqꝫ sint.substantiua.vel adiectiua. habent in omnibus declinationibus tres casus similes. nominatiuum. acculatiuum.et vocatiuum.et in plurali numero finiuntur semper in a.vt hoc templum.hoc templum.o tem-

plum.hec templa.hec templa.o templa.nili sint gre ca.que sunt etiam in declinabilia.vt hec tempe.hoꝝ rum tempe ꝛc̄.

¶De discrepantibus.

¶Vlterius i in genitiuo.causa metri nōnunq̄ subꝫ trahit̄.vt hoc tuguriū.huius tuguri.hoc peculium. huius peculi.hic Terentius.huius Terenti pro tuꝫ gurij peculij.Terentij.

¶hic Euander.o euandre potius.q̄ o euander.sic hic Leander.Teucer.Thymber.fortasse quia anꝫ tiqui dicebant.hic Euandrus.Leandrus.Teucrus. Thymbrus.

¶hic Populus.o populus.sic hic Pelagus.hic agꝫ nus.hic chorus.forsitan quia olim fuerunt neutra. vt hic vulgus.et hoc vulgus.et ideo dicim⁹ o vulge et o vulgus.raro tamen legimus o populе.o pelage o agne.nec o chore.nisi o core sine h pro quodā raꝫ pido vento anglice a whyrlwynde.

¶hic Lucus.o lucus.hic fluuius.o fluuius.vel fluꝫ uie.hoꝝ fluuioꝝ.vel fluuiū.

¶hic deus.o deus.hi dij.hoꝝ deoꝝ.vel deū.his dijs. perraro hi dei.his deis reperiunt̄.

¶hic vir.huius viri.hoꝝ viroꝝ.vel virū.sic hic liꝫ ber.huius liberi.hic faber.huius fabri.sic multa noꝫ mina numismatū.mensure.ponderisue.et numeri vt hic nummus.hic denarius.hic modius.ntō pluꝫ ralis seni sene sena septeni.et reliqua talia.sic queꝫ dā neutra vt hoc elementū.hec arma.hoꝝ armoꝝ. vel armū. Sic de reliquis.

¶Hic Orpheus.huius Orphei. vel Orpheos. huic Orpheo.vel Orphi.hūc Orphea.vl Orpheū.o Orpheū.ab hoc Orpheo.Sic Aristeus.et reliqua his similia.in quibus e interdū conglutinat cū vocali sequente.interdū separat modo producte.modo correpte.vt hec carmina Virgilij demonstrant.

¶Certent et cygnis vlule.sic Tytirus Orpheus.
¶Pastor Aristeus fugiens peneia tempe.
¶Inferias Orphei mittit.lucumq; reuisit.
¶Luctus Aristei.vitreisq; sedilibus omnes.
¶Nec tātū Rhodope mirat.et Ismarus Orphea.
¶Orpheaq; in medio posuit.silualq; sequentes.

¶Scanlio hoy carminū talis est.

¶Certent.etcyg.nilulu.lelit.tytirus.Orpheus.
¶Pastora.riste.ulfugi.enlpe.neia.tempe.
¶Inferi.alor.pheimit.titlu.cumqzre.uisit.
¶Luctula.riste.iuitre.isqzle.dilibus.omnes.
¶Nectā.tūrhodo.pemi.raturet.ilmarus.Orphea.
¶Orphea.quinmedi.oposu.itsil.ualqzle.quentes.

¶Hec et his similia sunt carmina sex pedum.quoy quintus pes constat ex tribus syllabis . sextus semper ex duabus . reliqui quattuor pedes constant ex vtrilq;.vel ex duabus.vel ex tribus syllabis.vt scansio demonstrat.Prima syllaba cuiuslibet pedis ⁊c. vt supra in pagina .xl.

¶Hi duo.he due.hec duo.hoy duoy.hay duay.hoy duoy.his duobus.his duabus.his duobus.hos duos has duas.hec duo.o duo.o due.o duo.ab his duobus ab his duabus.ab his duobus.sic et ambo declinat.

legimus etiã duo in acculatiuo malculino. vt apud Tullium: Preter nos duo sic loquimur nemo. Virgilius etiam sic loquitur. Si duo preterea tales idea tulisset Terra viros.

¶Sunt quedam adiectiua tcium vocum que tertia etiam declinatione variantur. vt nominatiuo singularis sinceris. sincera. sincerũ. vel hic. et het sinceris. et hoc sincere. et sunt hec. sublimus. imbecillus. inermus. enermus. acclimus. declimus. proclimus. effrenus. ludicrus. semisomnus. biiugus. quadriiugus. magnanimus. exanimus. pusillanimus. et reliqua a iugo. et ab animo deducta.

¶De formatione tertie declinationis.

Tertia declinatio habet gtm̃ singularem in is correptum. vt huius patris. Datiuus fit in i. remoto s. vt huius patris. huic patri Ad actm̃ is mutatur in em. vt huius patris. hunc patrẽ. Vocatiuus est similis nominatiuo. vt hic pater. o pater. Ab ablatiuũ is mutatur in e. vt huius patris. ab hoc patre. vel in i. vt huius monilis. ab hoc monili. Ad ntm̃. actm̃. et vtm̃ pluralis is mutatur in es. vt huius patris. hi patres. hos patres. o patres. acculatiuus tamen eoꝝ (etiam omniũ quidã dicunt) que habent nominatiuũ in ns. vt hic fons. vel in rs. vt hec pars. et que habent nominatiuũ in is similem genitiuo. et genitiuũ pluralem in ium. vt hic ignis. huius ignis. hoꝝ ignium. fit potius in is. quam in es. vt hos fontis. vel fontes. has partis. vel partes. hos ignis. vl' ignes. hos. et has vtilis. vel

vtiles.hos.et has pedestris.vel pedestres.hos.et has tris.vel tres.Ad geniciuū is in ium.vt huius patris hoꝝ patrū.vel in ium.vt huius partis.haꝝ partiū. Ad datiuum.et ablatiuū s in bus. i corrpto.vt huius patris.his patribus.ab his patribus.Ad nominatiuū.acculatiuū.et vocatiuū pluralis neutroꝝ is mutatur in a. vt huius corporis . hec corpora. vel s in a. vt huius monilis.hec monilia.huiꝰ vtilis.hec vtilia.huiꝰ pedestris.hec pedestria.hec tria.quod caret singulari numero.

¶De discrepantibus.

¶ Ablatiuus singularis horum discrepantium . que sequuntur.fit semper in e.nisi vbi aliter ostendemus.

¶ Hoc dogma.his dogmatibus. vel dogmatis similes gtō singulari.sic hoc poema.schema.theorema.problema.et reliqua his similia.

¶ Hec Penelope.huiꝰ penelopes.huic penelope.hāc penelopen.o penelope . hac penelope . si multitudo fuerit necessaria.est similis mule . nisi quod e nulꝯ diphthongat. producit tamen. Sic hec Caliope. et noīa scientiaꝝ. vt hec grammatice.philice.mulice. que et aliter more nostro. vt hec grāmatica . huius grāmatice.sic de reliquis.

¶ Hoc gummi.sinapi.hic.et.hec.et hoc frugi.mancipi.ne mancipi.nihili. nauci. huiulmodi. huiulcemodi.ciulmodi. ciulcemodi indeclinabilia sunt. vt hoc gūmi.huiꝰ gūmi.huic gūmi.hoc gūmi.o gūmi ab hoc gummi.sic de reliquis.

¶Hec Sapho.huius saphos.vel saphus.huic sapho hanc saphon.o sapho.hac sapho.

¶Hec Dido. huius didonis.didos. vel didus. huic didoni.didoi.vel dido hanc didonem.didon.vel dido.o dido.hac didone. vel dido. plurali nō vtimur. sic Hec Caliplo.hec Calisto ¶c̄.

¶Hec Alecto. huius alactus. reliqui casus sunt similes nominatiuo.

¶Hic pan.hui⁹ panis vel panos.hūc pana hoc panū hos panas. Hic Peau. Titan.et his similia.

¶Hec Syren.hui⁹ syr nis.hác syrenem.vel syrena. sic quoqz hec syrena.huius syrene ¶c̄.

¶Hic Simoen. vel somois. huius simoentis, hunc simoenta.hos simoentas.sic hic Anien vl anio.hui⁹ anientis.qō et aliter. vt hic anien⁹.hui⁹ anieni ¶c̄.

¶Hic Delphin. hui⁹ delphinis. hūc delphina. hos delphinas.dicit et hic delphinus.hui⁹ ni ¶c̄.

¶Hic Demophoon.huius demophoontis.hunc demophoonta. hos demophoontas. Hic Iacoon. e his similia.

¶Hic Crater.hui⁹ crateris hūc cratorē.vel cratera hos crateres.vl crateras.sic etiam hec cratera.hui cratera.sic vtroqz modo decli. hic panter.et hic aer hic ether. nisi q hec duo habent e correptū in obliquis vt huius aeris.huius etheris.illa vero producta.vt huius panteris huic crateri.

¶Hic Calchas.hui⁹ calchantis.vel calchantos.hū calchantem.vel calchanta. o calchas. vel calchan hos calchantes.vel calchantas.Hic Adamas.Dia

mas.palas.Gigas.

¶ Hec Pallas.huiꝰ palladis.vel pallados.hãc palladẽ.vl pallada.o pallas.vl palla.has palladesvel palladas.sic hec Menas.hic.et hec archas.hec lãpas qꝫ et aliter vt hec lampada.huiꝰ lampade ꝛc.

¶ Hec Pelias.huiꝰ peliadis.vel dos.hanc paliadem vel paliada . sic reliqua patronymica in as. vt hec antonias.huiꝰ antoniadis.vel antoniados.

¶ Hic Achilles.huius achillis.vel achilli.o achilles vel achille. sic Drontes.

¶ Hic Chremes.huiꝰ chremis.vel chremetis.o chremes.vel chreme. Sic Laches.Ramnes.

¶ Duplex genitiuꝰ casus in is finitꝰ.duplices quoꝫ reliquos habet obliquos.vt huic chremi.vel chremeti. Sic de reliquis.

¶ Hic Moyses.huius moysi.huic moysi.hunc moysen.o moyses.ab hoc moyse.

¶ Hec Eneis.huius eneidis.vel eneidos.hanc eneidem.vel eneida. o eneis, vel enei. has eneides. vel eneidas.sic reliqua patronymyca in is.vt hec heroys hec priamis.

¶ Hec Amarillis.o amarilli.in reliquis casibus declinatur sicut eneis.

¶ Hec Methamorpholis.huius methamorpholios. vel leos.huic methamorpholi.hanc methamorpholim.o methamorpholis.hac methamorpholi.

¶ Hec Sitis.huiꝰ sitis.hanc sitim.hac siti.sic syrtis tussis.caribdis. et vis, quod caret plurali. hic maguderis.tigris.tiberis. vel tibris. araris. neapolis.

Tethys.huius tethyos.Ocris.capys.et cetera pro-pria in is. quoꝝ acculatiuus interdū reperit etiam in in. vt hunc Ocrim.vel ocrin. hunc Capym.vel capyn.acculatiuus hoꝝ pluralis fere semp reperitur in is.vt has syrtis.has tullis.

¶ Hec Febris.huius febris.hanc febrem.vel febrim hac febre.vel febri.sic hec turris.securis.puppis.ris-tis.peluis. hic torquis. hic et hec buris. multa istoꝝ habent acculatiuū pluralem. in es. et in is.vt has febres.vel febris.

¶ Hic et hec bos.huius bouis.hoꝝ et haꝝ boum.his bobus.

¶ Hoc melos. huiꝰ melos.vel meloi.huic melo.hoc melon.o melos.ab hoc melo.

¶ Hic Edipus.huiꝰ edipidis.hunc edipoda.vel den hos edipodas.dicitur et hic edipodes.huius edipode et hic edipus.huius edipi.

¶ Hec Amathus . huius amathuntis . hanc ama-thunta.

¶ Hic Jelus.huius ielu.huic ielu.hūc ielum. o ielu ab hoc ielu.

¶ Hic thorax.huiꝰ thoracis.hūc thoracem.vel tho-raca.hos thoraces.vel thoracas.

¶ De formatione quarte declinationis.

Quarta declinatio habet noiatiuū genitiuū et vocatiuū singularis.et noiatiuū.accula-tiuū.et vocatiuū pluralis in us.vt hic vilus huius vilus.o vilus.hi vilus.hos vilus.o vilus.Ad

datiuū s mutat in i u correpto.vt vilus.huic vilui. Ad acculatiuū us in um.vt vilus.hūc vilum.Ad ab latiuū s remouet.vt vilus.ab hoc vilu.Ad geniciuū pluralem s in um u correpto.vt vilu.hoꝝ viluum. Ad datiuū et ablatiuū us in ibus breuia. vt vilus. his vilibus.ab his vilibus.

¶Neutra sunt omnia in u finita. et in singulari numero nō variantur.vt hoc genu.huius genu ⁊c. Ad quoꝝ nominatiuū.acculatiuū.et vocatiuū plu ralis u corripitur. et recipit a. vt genu. hec genua. hec genua.o genua.Ad genitiuū u correptum suscipit um.vt genu.hoꝝ genuum.Ad datiuū et ablatiuū u mutatur in ibus breuia.vt genu.his genibus. ab his genibus.

¶De discrepantibus.

¶Vetus consuetudo huius quarte declinationis habebat genitiuū tam in uis diuisas syllabas.vt huꝰ senatuis.huius anuis.q̄ in us.vt huius senatus.huius auus.ab illo antiquo genitiuo in uis nos retinemus datiuū in ui.abiecto s.vt huic senatui. ab hoc nostro.genitiuo in us.interdū reperit datiuus in u. remoto s.vt huic metu.huic curru.

¶Hec decem nomina. et forsitan plura retinent u correptū ante bus in datiuo et ablatiuo pluralibus. Hic arcus lacus partus portus.hec acus quercus tribus artus. hec specus vel hoc specu et hoc veru. vt his arcubus.ab his arcubus.sic de reliquis.

¶Arboꝝ noia sūt quedā.vt hec laurus fagua quercus ficus myrtus cupressus. et nōnulla alia in tus.

vt hic ornatus. lenatus. tumultus.et plura alia.vt hic lacus.hec colus.porticus.domus.que sūt lecunde et quarte declinationū· vt huiꝰ lauri.vel laurus.lic de reliquis. Nonnulla tamen horꝝ. et his similiū in aliquot casibus alterā solam declinationē imitantur.vt hec.

¶Domus.huius domi.vel domus.huic domui.hāc domū. o domus.ab hac domo. he domus. hasꝝ domorꝝ.vl' domuū.his domibus.has domos.o domus ab his domibus.

¶De formatione quinte declinatiois.

Quinta declinatio habet ntīm.et vtīm singularis.et ntīm. actīm. et vtīm pluralis similes in es productū. vt hec res. o res. he res. has res.o res. Ad gtīm.et dtīm singularis s mutat' in i. vt hec res.huiꝰ rei.huic rei.Ad actīm es in em.vt res hanc rem.Ad abtīm s remouet'.vt res.hac re.Ad genitiuū pluralem s mutat' in rum.e producto.vt res. harꝝ rerū . Ad dtīm.et abtīm s in bus.e producto.vt res.his rebus. ab his rebus.

¶Vetus consuetudo aliter vsurpauit gtīm.vt huius diei.dīj.vel die.vt quibusdā placet.

¶De formandis gradibus comparationis supra in pagina .xi. satis dixim⁹.nisi q̄ hec clausula posita fuisset illic post felicissimus . Positiuus quotiens fit in er. accipit rimus ad superlatiuū. vt pulcher.pulcherrimꝰ. niger.nigerrimus.

¶De discrepantibus a recte formandi ratione graduum.

Bonus.melior.optimus.malus.peior.pessimus. paruus. minor. minimus. magnus. maior.maximus.dexter.dexterior.dextimꝰ. siniſter.siniſterior. siniſtimus. munificus. munificentior.munificentiſſimus. sic grandiloquus.et reliqua a facio.et loquor deducta.mutant us in entior entiſſimus.nam munificens.grandiloquens.et his similia non sunt in vsu . Maturus.maturior.maturiſſimus.vel maturrimus. sic vetus.veterior.veterrimus. quia antiqu dicebant matur . et veter. Agilis.agilior.agiſſimus . Facilis.facilior. facillimus.Gracilis.gracilior.graciſſimus.Humilis.humilior.humiſſimus. Similis.similior.simillimus. Intra.interior.intimus. Infra.inferior.infimus. Vltra.vlterior.vltimus . Post.posterior.postremus. Extra.exterior.extremus.vel extimus . Supra superior.suprꝫemus.vel summus.Citra.citerior.Ante. anterior.Subter.subterior.carent superlatiuis. Propria predictorum politiua sunt . Interus. inferus. vlterus.posterus.exterus.superus &c.que iam in vsu non sunt. nisi tria malculina multitudinis. hi superi.inferi.posteri . Nequam.nequior.nequiſſimus. Pridem. prior. primus . Diu. diutior. diutiſſimus. Ocior.ociſſimus ab ocys.quod non est in vsu. Deterior.deterrimus a deter.quo non vtimur.vnde habemus detero deteris deterui deterere to apeyre / or to be apeyred.Prope.propior.proximus.quod etiam politiue significat. vt proximus.proximior. et caret superlatiuo.Hec quoqꝫ carent superlatiuis.Obnix/

us.obnixior. Longinquus.longinquior. Rudis.rudior. Iuuenis.iunior. Adolescens.adolescentior. Senex.senior. quod solum est masculini generis. multum plus. quod in singulari est neutri generis. in plurali omnis. vt hi et he plures. et hec plura.

¶ A politiuis que habent vocalem ante is vel ante us. vt tenuis.idoneus.pius.arduus. rarissime fiunt comparatiua.et superlatiua.sed in eor loco sumuntur sua politiua. cum aduerbijs magis vel minus. maxime vel minime. vt magis tenuis maxime tenuis.sic de reliquis.

¶De formatione temporꝝ verborꝝ.

IN declinandis verbis quattuor sunt voces principaliores.a quibꝫ relique formant.vbi ergo aliqua earꝝ deest.desunt quoqꝫ omnes. que ab ea formari deberent.

¶Prima vox est prima persona singularis presentis temporis indicatiui modi. vt amo amor.doceo doceor.lego legor.audio audior.

¶Secunda vox est secunda persona presentis indicatiui.vt amas amaris.doces doceris.legis legeris audis audiris.

¶Tertia vox est prima plona ꝑteriti pfecti indicatiui.vt amaui.docui.legi.audiui.et audijt. in passiua littera tertia vox est participij preteriti temporis.vt amatus.doctus.lectus.auditus.

¶Quarta vox est supinū actiue littere. vt amatū. doctum. lectum. auditum.

¶De formatione presentis temporis indicatiui modi.

PResens tempus indicatiui modi habet ter/ tiam personā singularem a secunda s mu/ tato in t. vt amas amat. vel ris in tur. vt amaris amatur. Ad primam pluralem s mutatur in mus. vt amas amamus. vel ris in mur. vt ama/ ris amamur. Ad secundam s in tis. vt amas a/ matis. vel ris in mini. mi correpto. vt amaris a/ mamini. Ad tertiam s in nt. vt amas amant. vel ris in ntur. vt amaris amantur. preter tertiam personam in tercia. et quarta coniugatione. que fit a prima voce mutato o in unt. vt lego legunt. audio audiunt. vel or in untur. vt legor leguntur audior audiuntur. in tertia coniugatione etiam e mutatur in i ante tur. mur. mini. vt legeris. legitur legimur. legimini.

¶Preteritum imperfectum indicatiui formatur in prima coniugatione. et secunda. a secunda voce mu tato s in bam. vt amas amabam. doces docebam vel ris in bar. vt amaris amabar. doceris doce/ bar. in tertia. et quarta coniugatione fit a pri/ ma voce mutato o in ebam. vt lego legebam. au/ dio audiebam. vel or in ebar. vt legor legebar. au/ dior audiebar.

¶Bam ad reliquas personas sic variatur. bam. bas.bat.bamus.batis.bant.Bar.baris.vel bare.batur.bamur.bamini.bantur.

¶Preteritum perfectum indicatiui in actiua littera habet primam personam in i. vt Amaui. que est vt diximus. tertia vox in declinatione verbi. ab ea vero formantur relique persone eiusdem temporis. et preteritum plusq̄ perfectum eiusdem indicatiui. preteritum perfectum. et plusq̄ perfectum optatiui. Coniunctiui. et infinitiui. et futurum coniunctiui. que persone. et tempora in passiua littera formantur etiam a tertia voce. hoc est a participio preteriti emporis declinato cum verbo sum es fui. vt superius in verbo apertissime declinauimus.

¶Ergo ad actiue littere voces formandas. et passiue in reliquis temporibus redeam⁹.

¶Prima persona singularis preteriti pfecti indicatiui accipit ad secundā sti vt amaui amauisti.ad tertiam t vt amaui amauit.Ad primā pluralem recipit mus i correpto.vt amaui amauimus.

¶Ad secundam stis vt amaui amauistis.

¶Ad tertiam runt vel re i mutato in e productum. vt amaui amauerūt. vel amauere. ui. ue. vel u in hoc tempore. et ab eo formatis sepe subtrahitur.vt amauisti amasti amastis.amauerūt amarūt.amaueram amaram ⁊c̄. Audiuisti audisti audistis.audiuit audijt.audiuerunt audierūt.audiuere audiere audiueram audieram ⁊c̄.

¶Preteritū pluſq̄ perfectum indicatiui fit a tertia voce mutato i in e breue. et addito ram. vt amaui. amauerā. Ram.ras.rat.ramus.ratis.rant.

¶futurum indicatiui in prima. et secunda coniugatione fit a prima voce. mutato s in bo. vt amas. amabo. doces. docebo. vel ris in bor. vt amaris. amabor. doceris. docebor. in tertia. et quarta coniugatione fit prima voce. mutato o in am. vt lego. legam. audio. audiam. vel or in ar. vt legor. legar. audior. audiar. Bo.bis.bit.bimus.bitis.bunt. Bor.beris. vel bere.bitur.bimur.bimini.buntur. i et e correptis Am.es.et.emus.etis.ent. Ar.eris. vel ere.etur.emur emini.entur. e producto.

¶De formatione imperatiui.

¶Secunda persona singularis presentis imperatiui fit a secunda voce. in actiua littera abiecto s. vt amas ama. doces doce. audis audi. in tertia coniugatione i etiam mutaſ in e. vt legis lege. in passiua littera ris mutaſ in re. vt amaris amare. doceris docere. legeris legere. audiris audire.

¶Secunda pluralis in actiua littera fit a secunda voce. mutato s in te. vt amas amate. doces docete. legis legite. audis audite. in passiua littera est similis presentis indicatiui. vt amamini. docemini. legimini. audimini.

¶Secunda et tertia persona singularis futuri imperatiui fit a secunda voce mutato s in to. vt amas amato. doces doceto. legis legito. audis audito. vel ris in tor. vt amaris amator. doceris docetor. audi-

ris auditor. in tertia coniugatione e etiam mutat in i. vt legeris legitor.

¶ Secunda pluralis futuri fit a sua secunda singulari addito te. vt amato amatote. vel mutato tor in minor. vt amator amaminor.

¶ Tertia persona pluralis futuri imperatiui fit a tertia plurali presentis indicatiui. addito o. vt amãt amanto. vel tur mutat in tor. vt amantur amãtor de reliquis personis imperatiui superius in verbo latis diximus.

¶ De optatiuo modo.

¶ Presens tempus cũ preterito imperfecto optatiui est simile preterito imperfecto coniunctiui. vt in verbo posuimus exempla.

¶ Preteritũ perfectũ. cũ plusq̃ perfecto optatiui. et preteritum plusq̃ perfectum coniunctiui eadem habent voces.

¶ Futuri optatiui voces. et presentis cõiunctiui sunt similes. Nõnulli quoqz inter optatiuũ et cõiunctiuũ (preter in futuro) nihil ponunt discriminis. quod scripta etiam doctissimorũ multis in locis approbãt si volumus hec duo vulgaria wolde. et sholde esse signa optatiui. ea nanqz cũ vocibz presentis tempo ris. et preteriti perfecti cõiunctiui plata. sententiã sepius peruenustã. ac familiarẽ reddant.

¶ De formatione coniunctiui.

¶ Presens tempus cõiunctiui fit ex prima voce. mutato in prima coniugatione o in em. vt amo amem vel or in er. vt amor amer. in reliquis coniunctio

nibus o in am . vt doceo doceam . vel or in ar . vt doceor docear. Em. es. et. emus. etis. ent. Er. eris vel cre. etur. emur. emini. entur. Am. as. at. amus. atis. ant. Ar. aris. vel are. atur. amur. amini. antur.

¶ Preteritum imperfectum coniunctiui fit a secunda voce. mutato in actiua littera s in rem. vt amas amarem . doces docerem . audis audirem . etiam in tertia coniugatione i mutatur in e . vt legis legerem . in passiua littera ris in rer . vt amaris amarer . doceris docerer . legeris legerer . audiris audirer.

¶ Preteritū perfectum coniunctiui fit a tertia voce: mutando i in e correptum. et addito rim. vt amaui amauerim. Rim ris rit rimus ritis rint.

¶ Preteritū plusq̄ perfectū coniunctiui fit a tertia voce. additis l et sem. vt amaui amauissem. Sem ses set semus setis sent.

¶ futurū coniunctiui fit a tertia voce. mutato i in e correptū. et addito ro. vt amaui amauero. Ro ris. et reliqua vt in preterito.

¶ De formatione infinitiui.

¶ Presens tempus cū preterito imperfecto infinitiui fit a secunda voce . mutato in actiua littera s in re. vt amas amare. doces docere. audis audire. in tertia coniugatione i etiam in e. vt legis legere. in passiua littera fit abiecto s . vt amaris amari. doceris docerī. audiris audiri . in tertia cōiugatione fit abiecto ris. et e mutato i. vt legeris legi.

¶Preteritum perfectū cū plulq̄ perfecto infinitiui fit a tertia voce in actiua littera.additis l et le . vt amaui amauille . in paſſiua littera mutato us in um.et addito eſſe.vel fuiſſe.vt amatus amatū eſſe. vel fuiſſe.

¶futurum infinitiui in actiua littera fit a quarta voce.adiecto ire. vt amatū amatū ire. vel mutato um in urum.et addito eſſe.vt amatū amaturū eſſe in paſſiua littera.fit a tertia voce.mutato us in um et addito iri.vt amatus amatū iri.

¶De formatione gerundioꝝ ſupinoꝝ participaliū.et participioꝝ.

¶Gerundia formātur a preterito imperfecto indicatiui.mutato bam. vel bar in n . et additis di. do. dum.vt amabam.vel amabar. amandi.amando amandum.

¶Supinū in actiua littera eſt quarta vox in declinatione verbi.vt amatū.in paſſiua littera fit a tertia voce.mutato us in um.vt amatus amatū.

¶Participale.qō nōnulli vlterius ſupinū appelāt. fit a ſupino abiecto m. vt amatū amatu.vel a tertia voce.abiecto l.vt amatus amatu.

¶Participiū preſentis temporis fit a preterito imperfecto indicatiui. mutato bam. vel bar in ns. vt amabam amans.venerabar venerans.

¶Participiū preteriti temporis in verbis actiue littere fit a ſupino.mutato um in us.vt aratū aratus in verbis paſſiue littere eſt tertia vox declinandi verbi.vt amatus.

¶Participium futuri actiui fit in actiua littera a quarta voce. mutato um in urus. vt amatū amaturus. in passiua littera fit a tertia voce. mutato us in urus. vt veneratus veneraturus.

¶Participiū futuri passiui fit a preterito impfecto indicatiui. mutato bam. vel bar in n. et addito dus vt arabam arandus. amabar amandus.

¶De verbis anomalis. siue vt quidā volunt anormalis. hoc est de illis. que in aliquot vocibus a recte formandi ratione discrepant.

Sum. es. fui. esse. essendi. essendo. essendū. Sens. futurus.

¶Indicatiuo prelenti. Sum. es. est. sumus estis. sunt. Preterito impfecto. Eram. eras. erat. eramus. eratis. erant. Preterito perfecto. fui. quod nulꝯ discrepat. Nam preteritū pfectū. vbicūqz reperit. seruat formam. cū omnibus se formatis. Futuro. Ero. eris. erit. erimus. eritis. erunt.

¶Imperatiuo p̄lenti. Es tu. este vos. futuro. esto tu. esto ille. estote vos. sunto illi. Quidā dicunt. fac lis tu. fac lit ille. fac litis vos. fac lint illi.

¶Optatiuus modus in omnibus verbis fit ex coniunctiuo. vt diximus.

¶Coniunctiuo prelenti. Sim. lis. lit. limus. litis. lint. Preterito imperfecto. Essem. esses esset. essemus essetis. essent.

¶Infinitiuo prelenti. Esse. futuro. fore. vel futurum esse Gerundia. Essendi. essendo. essendū. Supino caret. Participiū prelentis. Ens. Participium

futuri actiui. futurus. Predicte voces excepte sunt ex diuersis verbis. vt fui. et futurus a fluo fuis fui fu/ tum. quod non est in vsu. et fore ab hoc defectiuo florem. fores ¶c.

¶Pollum. potes. potui. posse. potens.

¶Indicatiuo prelenti. Pollum. potes. potest. pos/ sumus. potestis. possunt. Preterito imperfecto. poteram. ras. rat. ramus. ratis. rant. futuro. Potero. ris. rit. rimus. ritis. runt. Imperatiuo caret.

¶Coniunctiuo prelenti. possim. sis ¶c. Preterito im perfecto. possem. posses ¶c.

¶Infinitiuo prelenti. posse. futuro caret.

¶Omnia nanq; compolita huius verbi sum es ca rent supinis. carent etiam gerundijs. quia non ha/ bent preteritum imperfectū indicatiui in bam. neq; in bar quedam tamen habent participia vt potens ablens. prelens. In reliquis vocibus sequuntur su/ um simplex Sum es. nisi q; raro habent impera/ tiuum. Compolita sunt vndecim. Pollum. Ablum. Delum. Dblum. Prolum. quod recipit d vbiq; in/ ter o et e. vt prodes. prodest ¶c. Adlum. vel assum. ades. adfui. Prelum. Inlum. Interlum. Sublum. superlum.

¶Edo. edis. edi. esum. to ete. non discrepat a tertia cōiugatione. nisi q; raro est in vsu. presertim in qui/ busdā vocibus pro quibus. mutuat ex verbo. Sum has voces. es. est. es. este. esto. estote. essem. esses. esset. essemus. essetis. essent. esse. to ete.

¶Volo.vis.volui. et eius compolita nolo. et malo a tertia coniugatione solum in his vocibus discrepant. Indicatiuo prelenti. Tu vis. ille vult. nos volumus. vos vultis. Imperatiuo caret. vbi quidam dicunt. Fac velis tu. fac velit ille. fac velitis vos. fac velint illi. Coniunctiuo prelenti. Velim. lis. lit. limus. litis. lint. Preterito imperfecto. Vellem. les. let. lemus. letis. lent. Infinitiuo prelenti Velle. Supino caret.

¶Nolo.nonuis.nolui lequitur tertiam coniugationem. his locis exceptis. Indicatiuo prelenti. Tu nonuis. ille nonuult. nos nolumus. vos nonuultis Imperatiuo prelenti. Noli tu. nolite vos. Futuro. nolito tu. nolitote vos. Coniunctiuo prelenti. Nolim. lis. lit. limus. litis. lint. Preterito imperfecto. nollem. Nolles ꝛc̄. Infinitiuo prelenti. Nolle. Supino caret.

¶Malo.mauis.malui a formatione tertie coniugationis in his locis discrepat. Indicatiuo prelenti. Tu mauis. ille mauult. nos malumus. vos maultis. Futuro indicatiui. et toto imperatiuo caret. Coniunctiuo prelenti. Malim. lis ꝛc̄. Preterito imperfecto. Mallem. les ꝛc̄. Infinitiuo prelenti. Malle. Supino caret.

¶Ffero.fers.tuli.latum. et eius compolita. Affero affers. attuli. allatum. Aufero. aufers. abstuli. ablatum. Confero. confers. contuli. collatum. Offero. offers. obtuli. oblatum. Refero. refers. retuli. relatum. Effero. effers. extuli. elatum.

Suffero.suffers.sustuli.sublatū. Differo.differs.dis
tuli.dilatū.et Defero.Prelero.Profero.Transfero
que suas prepositiones nulq̄ mutant.vt defers.de
tuli.delatū seruat.de vbiqz.hec oia sequunt̄ for:ma
tionē quarte coniugationis.nisi q̄ accipiunt i breue
ante mus in prima persona plurali presentis indi
catiui.vt nos ferimus.quanquā in litteratura discre
pant. nam sicut dicimus Audi.abiecto s a secunda
voce audis.ita in eodem loco dicimus fer.abiecto s
a secunda voce fers.sic de reliquis.

¶ Feror.ferris. latus. et oia supradicta composita.
quando sunt passiua formationem quoqz sequunt̄
quarte coniugationis.nisi in his locis.Indicatiuo
presenti.Nos ferimur.vos ferimini.sic de reliquis.
vt Nos afferimur.auferimur &c̄.

¶ Eo.is.iui.vel ij.itū. i correpto ante t. est quarte
coniugationis.cū suis compositis.in his tamen lo
cis discrepant.Preterito imperfecto indicatiui.Jbam.
ibas.ibat.ibamus.ibatis.ibant. Futuro indicatiui.
Jbo.ibis.ibit.ibimus.ibitis.ibūt.Gerundia Eundi
eundo.eundū.Participiū presentis.Jens.huiꝰ eūtis
Sic eius composita.Adeo.Abeo.Redeo.Exeo.Pro
deo.Circueo.Obeo.Preeo.Subeo.Transeo.Prete
reo.Intereo.Pereo.Dispereo.sic Queo.quis.quiui
vel quij.quitū. vt Quibam.quibas quibat.quiba
mus.quibatis.quibant. Quibo.quibus.quibit.qui
bimus.quibitis.quibūt.Queundi.queundo.queun
dum.Quiens.huius queuntis. Sic eius compositū
nequeo et oia mutant eo in i productū ante b.vt ne

quibā. nequibo. et correptū ante t. vt nequitū. Discrepant etiam in prima voce. quia oia verba quarte coniugationis habent primā personā presentis indicatiui in io. vel in ior. preter hec predicta. et veneo. venis. veniui. vel venij. venum. to be solde. qō conponit a venum. quod significat venditio. et eo is. et sic habet preteritū imperfectū. et futurū indicatiui. vt venibam. venibo. ve producto. sed venio. venis. veni. ventū. to come. habet ve vbiqz correptū nili in ꝑterito ꝑfecto. Cur miser iste venit nili nummis feminina venit.

¶ Fio. fis factus. Imperatiuo caret. pro quo vtimur optatiuo. vt fiam. fias. fiat. fiamus. fiatis. fiant. Coniūctiuo preterito imperfecto. fierem. fieres. fieret. fieremus. fieritis. fierent. Infinitiuo presenti. fieri to be made/or to be done. In reliquis locis sequit quartā coniugationē. Sic declinat eius composita. Calefio. Tepifio. Arefio. frigefio. Plurimifio. Paruifio. floccifio. Nihilifio. Naucifio. Lebefio Madefio. Malefio. Benefio. Satisfio. Pinguefio. Stupefio. Perterrefio. Expergefio. Olefo vel olfio fortifio. que omnia passiue significant. eoꝝ actiua sunt facio. facis. feci. factū. Calefacio. calefacis. calefeci. calefactū. frigefacio ꝛc̄ que actiua a sua tertia coniugatione nihil discrepant. preterq̄ q̄ habent in imperatiuo fac sepius. q̄ face. vt fac tu. Calefac tu. sic quoqz dicimus. Dic tu. Dic tu potius q̄ Dice. Duce. ea tamen legimus multis in locis. sic in compositione. vt abduc.

¶De verbis defectiuis.hoc est de illis.q̃ in vlu nili certas habent voces.quas vero (quoad potero) oẽs demõstrabim⁹.ealqz alijs verbis exponem⁹.que nõ solũ eaꝝ significationẽ.verũ etiam modũ.tem⁹ pus.numerũ.cũ persona manifestabũt.

¶Memini.Noui.Cepi.Odi lunt voces preteriti p fecti.habentes significationẽ tam p̃teriti.q̃ presen⁹ tis temporis.voces nõ habent alias. nisi que a pre⁹ terito formant.preter memini.quod habet in impe ratiuo.Memento.mementote.

¶Forem. fores. foret. forent. Fore .i. essem. esses. esset. essent. futurum esse. sic Affore.m. et Comfo⁹ rem variantur.

¶Aulim. aulis. aulit. aulint .i. audeam. audeas. audeat. audeant.

¶Siem. sies. siet.sient .i. sim. sis. sit. sint.

¶Quelo. quelumus . quelere .i. oblecro . oblecra⁹ mus. oblecrare.

¶Explicit.explicunt .i. finit.finiunt.

¶Inquio vel inquã.inquis.inquit.inquiũt .i. dico dicis.dicit.dicunt. Inquisti. inquit .i. dixisti.dixit Inquã vel inquiã.inquies.inquiet.inquient .i. di⁹ cam.dices.dicet.dicent. Inque .i. dic. Inquiat .i. dicat. Inquiens .i. dicens.

¶Cedo .i. dic vel da. Cedite .i. dicite vel date.

¶Faro.faris faxit .i. facio.facis.facit vel faciã &c̃ faxunt .i. faciunt. Faxint .i. faciant.

¶Aio. ais. ait. aiunt .i. dico. dicis. dicit. vel dixit dicunt. Aiebam . aiebas . aiebat . aiebant .i. dice⁹

bam ꝛc. Ai .i. dic. Aiat . aiamus . aiant .i. dicat. dicamus. dicant.

¶Diunt.et perdiunt sunt idem.quod dent.

¶Duat.ouans .i. gaudet.gaudens.

¶Hec quinqꝫ verba impersonalia Dielcit.Lucelcit Noctelcit.Velperalcit.Aduelperalcit carent preterito perfecto. et omnibus ab eo formandis. in reliquis temporibus declinantꝰ. vt diximus in verbo.

¶Aue tu. auete vos. auetote tu.auetote vos . Sic Salue. et Vale.

¶De scansione carminis exametri.

Phillida amo ante alias.nam me discedere fleuit.
Phillida/mantali/alinam/medis/cedere/fleuit.
Iple locum.arie quo congressere palumbes.
Iplelo/caeri/equo/congel/serepa/lumbes.
Litora.multum ille et terris iactatus.et alto.
Litora/multil/letter/riliac/catulet/alto.
Nec tum adeo informis.nuper me in litore vidi.
Neclade/infor/milnu/permin/litore/vidi.
Rura quoqꝫ oblectant animos studiumqꝫ colendi.
Ruraquo/quoblec/tantani/mosstudi/umqꝫco/lēdi
Cur ego/si nequeo ignoroqꝫ poeta salutor.
Curego/sineque/igno/roquepo/etsala/lutor.
Sepe etiam audacem fugat hoc.terretqꝫ poetam.
Sepeti/auda/cemfugat/hoter/retqꝫpo/etam.
Scribendi recte sapere est et principium.et fons.
Scriben/direc/telape/restet/principi/etfons.

¶Plus de hoc genere carminis videatis superius in pagina .xl. et .xlix.

¶ De scansione carminis pentamentri.

¶ fallit enim multos forma sine arte decens.

¶ fallite/nimmul/tos/formali/nartede/cens.

¶ Aut lino/aut calamis premia perua sequi.

¶ Autli/nautcala/mis/premia/peruase/qui.

¶ Et pone ante oculos omnia damna tuos.

¶ Etpo/nantocu/los/omnia/damnatu/os.

¶ Quedã sic scandũt talia carmina.

¶ fallite/nummul/tosfor/malinar/tedecens.

Sic de reliquis. sed prior modus doctissimus magis placet. quanq̃ ea dicunt carmina pentamentra .i. sex pedes habentia.

¶ Hec media syllaba. quã nos solam posuimus. apud viros litteratiores perraro reperit breuis.

Sulpitii Uerulani oratoris prestantissimi opus grammatices insigne feliciter incipit.